Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland

Jaarverslag en verantwoording 2019

Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland
Botter 11-47
8232 JS Lelystad
tel: 0320-253505
email: info@nmfflevoland.nl
web: www.nmfflevoland.nl

natuur en milieu flevoland
federatie

Inhoudsopgave

Voorwoord 4

1. Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland: 5
1.1 Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland 5
1.2 Meerjarenbeleidsplan 2015-2019 6
1.3 De Natuur en Milieufederaties en Impactmeting 2019 9
1.4 Financiële middelen in 2019 10
1.4. 1 CBF keur 10
1.4.2 Goededoelenorganisaties en duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG´) 10
1.4.3 Nationale Postcode Loterij : Recordbedrag voor goede doelen! 11
1.4.4 ANBI - status 12
1.5 Financiële verantwoording 13
1.6 Toekomst 14
1.7 Risicobeleid 14
1.8 Leeswijzer voor het bestuursverslag 15

2. Thema 'Samen werken aan duurzame steden en dorpen' 16

2.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan 16
2.2 Ondersteuning lidorganisaties en burgers (9101) 17
2.3 Vrienden en supporters van de NMFF (9102) 19
2.4 NMFF-Fonds Verbraaken (9103) 20
2.5 Communicatie (9104) 21
2.6 NMFF-evenementen: Duurzaam Flevoland in de etalage (9150) 24

3. Thema 'Ruimtelijke Kwaliteit: natuur en mooi Flevoland' 25
3.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan 25
3.2 Draagvlakverbetering Ruimtelijk Kwaliteit en Natuur (9201) 26
3.3 MooiFlevoland.nl voor natuurbeleving in Flevoland (9202) 29
3.4 Ambassadeurs klimaatbuffers (9151) 32
3.5 Natuurinclusieve landbouw (9251) 32
3.6 NMFF Loket Ruimte (9260) 33
Special : 15e viering Nacht van de Nacht 35

4. Thema 'Energie: besparing en duurzame energie' 36
4.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan 36
4.2 Draagvlakverbetering voor Klimaat en Energie (9301) 37
A. ENERGIENEUTRAAL FLEVOLAND: SAMEN ENERGIE OPWEKKEN 40
4.3 Ondersteuning NMF Energie (9325) 40
4.4 Kenniskring Participatie netwerken grootschalige energie-opwek 40
4.5 Participatiecoalitie Regionale Energie Strategie & aardgasvrije wijken (9351) 42
4.6 Onderwijschallenge Regionale Energie Strategie (9389) 43
B. ENERGIENEUTRAAL FLEVOLAND: ENERGIE BESPAREN 45
4.7 Energie Loket Flevoland (9302) 45
4.8 Energiebespaarcampagne 'Ontdek je lekje' (9310) 49
4.9 Winkel Energieloket Dronten (8386) 52
4.10 Energie-Event Dronten (9388) 53
4.11 Winkel Energieloket Zeewolde (9390) 54
4.12 Energiewijken Lelystad (9381) 55
C. CIRCULAIR FLEVOLAND 57
4.13 Servicepunt Circulaire economie (9350) 57
4.14 Inzet voor Duurzaam Door provinciaal (9305) 57
4.15 DD: Onderwijs (bouw en techniek/ RIF) (9304) 58
4.16 Innovatietafels Circulair Lelystad (9380 en 9391) 59
4.17 Duurzaamheidswinkel Lelystad (9387) 60
4.18 6 Lokale Duurzame Communities en Flevolandse voetafdruk (9303) 62

5 Reguliere taken 66
5.1 Management (9401) 66
5.2 Structureel werk (9402) 67

Bijlagen

Bijlage 1 Bestuur, bureau en lidorganisaties 68
1) Samenstelling bestuur 68
2) Samenstelling bureau (per 31 december 2018) 68
3) Nevenfuncties 68
4) Overzicht lidorganisaties (per 31 december 2019) 69
Bijlage 2 Gezamenlijk afsprakenkader NMF Flevoland en IVN Flevoland 76
Bijlage 3 Verantwoordingsverklaring voor CBF 78
Bijlage 4 Impactmeting van NMFF 2019: Fact & Figures 81
Bijlage 5 Jaarrekening 2019 83
Bijlag 6 Begroting 2020 83

Voorwoord

In 2019 groeiden we door naar een Vereniging met 62 lidorganisaties en werkten we dagelijks samen met onze leden aan een ‘Mooi en Duurzaam Flevoland’. We verwelkomden *3 nieuwe lidorganisaties*: De Groene Sluis (Lelystad), Energiek Nagele (Nagele) en Flevo-Velt.

In de samenwerking met onze provinciale groene partners is geïnvesteerd met als doel een efficiënte groene samenwerking. NMFF, IVN-Flevoland, Flevo-Landschap en Landschapsbeheer Flevoland bedienen samen al vele jaren een breed palet aan doelgroepen op het terrein van natuur, milieu en duurzaamheid in Flevoland. We zijn verheugd over deze samenwerking. Dit vanuit het besef dat we 4 verschillende organisaties zijn die vanuit de eigen rol en positie, met verschillende doelgroepen en met een verschillend instrumentarium in Flevoland werken aan duurzaamheid, milieu en natuur.

Samenwerking en afstemming van standpunten en activiteiten met lidorganisaties en zusterorganisaties (zowel lokaal, als regionaal en landelijk) zijn belangrijk om als coördinator en verbinder op het vlak van duurzaamheid, energie, circulariteit en natuur in Flevoland effectief te kunnen opereren. Onze 62 lidorganisaties en leden hebben we daarbij betrokken als ‘oren en ogen’ en op maat ondersteund met advies en hulp. Dit deden we via ons Servicepunt Lokale Energie-initiatieven (SELF), via de 6 lokale duurzame communities en via ons NMFF-adviesloket Ruimte.

De beleidsdoelen van de provincie zijn mede richtinggevend voor het werk van de Vereniging. De provincie verwacht een bijdrage van de NMFF voor maatschappelijk draagvlak voor de provinciale duurzame ambities en visie op vlak van energie, circulariteit en biodiversiteit. NMFF is partner van de Flevolandse Energie Agenda. We geven uitvoering aan het Energieloket Flevoland samen met de provincie en de gemeenten. In alle Flevolandse gemeenten organiseren we inloopspreekuren voor energieadvies aan inwoners en ondersteunen we groepen en wijken om van het aardgas af te komen.

Heel veel werk doen we onzichtbaar, van inspraakreacties, ondersteuning aan lidorganisaties tot het zijn van klankbord voor overheden. Via onze website, de nieuwsbrief en sociale media tonen we hoe we samen met onze lidorganisaties werken aan een mooi en duurzaam Flevoland. Via de wekelijkse radiorubriek ‘Milieu en Duurzaamheid’ van Omroep Flevoland belichten we duurzaam nieuws en groene tips voor een groot luisterpubliek. Op verzoek van de Omroep gaan we daar ook in 2019 mee door.

Binnen de samenwerking van de Natuur en Milieufederaties meten we onze gezamenlijke impact. Dit jaarverslag toont per thema welke impact we in Flevoland hebben gerealiseerd in 2019. Het overzicht in ‘facts en figures’ vindt u bij bijlage 4, inclusief de impactmeting van de gezamenlijke Natuur en Milieufederaties.

Pieter Cassé
Voorzitter Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland

1. Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland: doel, missie en beleidsplan

1.1 Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland

De Natuur en Milieufederatie Flevoland (NMFF) stamt uit 1986 en is opgericht als provinciale federatie van aangesloten organisaties. Net als bij de andere provincies, kreeg Flevoland zo een federatie die zich inzette voor versterking van de natuur en verbetering van het leefmilieu.

Inmiddels zijn we uitgegroeid naar een federatie van 62 lidorganisaties en werken we nog dagelijks samen met onze leden aan een Mooi en Duurzaam Flevoland. Ten opzichte van 2009 zijn we de afgelopen 10 jaar meer dan verdrievoudigd in lidorganisaties!

Bewoners helpen bij hun inzet voor hun eigen leefomgeving zit in ons DNA. Daarnaast heeft de NMFF een eigenstandige positie ontwikkeld als behartiger van natuur- en milieubelangen, meebeslisser in gebiedsprocessen en versneller van duurzame ontwikkelingen. Flevoland is bij uitstek een provincie die voorop loopt bij het ontwikkelen van nieuwe duurzame initiatieven. Samenwerken met het bedrijfsleven, overheden en andere organisaties is belangrijk voor versnelling.

Wat de NMFF onderscheidt van andere regionale spelers zijn onze ideële drijfveer en onze onafhankelijkheid. Wat ons onderscheidt van andere groene ngo's is de langjarige gebiedskennis waarover de NMFF beschikt, en het sterke provincie dekkende netwerk onder actieve bewoners, duurzame ondernemers, deskundigen, maatschappelijke organisaties, ambtenaren, bestuurders en politici. Tot slot zijn wij in staat om de verbinding te leggen tussen al deze partijen en hun taal te spreken, vooral met bewoners.

De NMFF is een onafhankelijke vereniging zonder winstoogmerk. Een team van professionals voert het dagelijkse werk uit. Daarbij zoeken we de samenwerking met bewoners(groepen), bedrijfsleven, overheden en andere organisaties. Bij ruimtelijke ontwikkelingen, standpuntbepaling en projecten werkt de NMFF samen met onze aangesloten groepen, onze oren en ogen in het veld en partners bij het bouwen aan een mooie en duurzame provincie.

De Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland is een toekomstgerichte organisatie die duidelijk geworteld is in de Flevolandse samenleving. Daarbij worden 2 taken onderscheiden:

- de federatietaak naar onze achterban (waarbij de federatie zorgt voor legitimering doordat de groep is aangesloten)
- de maatschappelijke taak gericht op het beleidsproces van de eigen provincie (waarbij de aangesloten groepen en burgers de legitimatie voor het handelen van de federatie vormen).

Voor een aantal basistaken ontvangt de NMFF een basissubsidie van de provincie Fevoland. Daarnaast steunt de Nationale Postcodeloterij – via de koepel van de Natuur en Milieufederaties – ons werk. Tot slot zoekt de NMFF per project financiering. De NMFF heeft de ANBI status en wordt gekeurd door het CBF.

Doel

'Natuur en Milieu Flevoland werkt aan een mooie en duurzame provincie Flevoland: een provincie met een rijke natuur, mooi landschap en een gezond milieu. Een provincie waar we duurzaam wonen en werken, zodat de bewoners van Flevoland van een gezonde leefomgeving kunnen genieten, nu en straks.

De NMFF zet zich in de provincie Flevoland met hart in ziel in voor natuur en milieu in Flevoland. Duurzaamheid doe je samen: we faciliteren, stimuleren en regisseren samenwerking met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden. De NMFF creëert en neemt initiatieven die de provincie duurzamer maken.

In een mooi en duurzaam Flevoland:

- zijn wonen, werken en reizen energieneutraal doordat Flevoland zuinig is met energie en grondstoffen en in zijn behoefte voorziet met hernieuwbare bronnen
- wordt gebied zorgvuldig benut en ontwikkeld en koesteren we natuur
- is het prettig wonen in de steden en dorpen met schone lucht en natuur om de hoek
- krijgen planten en dieren de ruimte in mooie natuurgebieden waarvan bewoners kunnen genieten
- is ruimte voor een groene economische ontwikkeling die méé investeert in duurzaamheid en een rijke natuur

Onze visie is dat NMFF met haar kennis en kunde lokale en provinciale organisaties en communities kan verbinden, kan ondersteunen (met kennis en kunde) en kan activeren via uitvoeringsgerichte activiteiten. Op deze wijze fungeert NMFF als de lokale en provinciale versneller richting duurzaamheid.

We zetten daartoe een mix van instrumenten in, met het accent op communicatie, participatie en bewustwording. Via onze projecten en activiteiten maken we burgers en bedrijven/ondernemers bewust en bieden we handelingsperspectieven.

Onze missie is in een slogan vervat; "*Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland".* Het samenwerken met andere organisaties zit dus in de genen van onze federatie.

Onze 62 lidorganisaties liggen verspreid over Flevoland.

Een actueel overzicht van onze lidorganisaties is opgenomen bij bijlage 1.

1.2 Meerjarenbeleidsplan 2015-2019

De Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland heeft een meerjarenbeleidsplan 'Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland 2015-2019'.

Het meerjarenbeleidsplan is opgesteld op basis van:

- de doelstelling van Natuur en Milieufederatie Flevoland,

- de relevantie voor natuur en milieu,
- de verwachte ontwikkelingen in Flevoland,
- de samenwerking met lokale, provinciale en landelijke natuur- en milieugroepen.

De wensen van de provincie, de beleidsdoelstellingen in het omgevingsbeleid en het coalitie-akkoord van de provincie zijn medebepalend geweest bij het nieuwe meerjarenbeleidsplan. Dit jaarverslag rapporteert over de uitvoering in 2019.

Strategieën
De NMFF hanteert drie samenhangende strategieën voor een mooi en duurzaam Flevoland.

A. Initiëren en versnellen van duurzame ontwikkeling

'Er kan nog veel gebeuren om Flevoland werkelijk duurzaam te maken. Ons werk is dus nog lang niet klaar.'

De NMFF ontwikkelt samen met haar lidorganisaties ideeën en concepten die bijdragen aan een mooi en duurzaam Flevoland. Soms voeren we die zelf uit en soms stimuleren we anderen om er mee aan de slag te gaan. Concrete voorbeelden zijn de MarkerWadden, de 'linksom-route' luchthaven Lelystad, de energiewinkels en energiebesparingsprojecten met bewoners en bedrijven. Onze projecten hebben een innovatief en experimenteel karakter. Als een aanpak mainstream wordt, nemen anderen het stokje over.

B. Maatschappelijke steun verwerven voor duurzame ontwikkeling

'*Op thema's die ingrijpende keuzes vergen - zoals klimaat of mobiliteit – blijft het lastig wezenlijke verbeteringen voor elkaar te krijgen.'*

Daarom heb je daarbij steun nodig van bewoners, ondernemers, opinieleiders, en niet in de laatste plaats van politici en bestuurders die naar al die mensen luisteren. De NMFF heeft een visie op duurzame ontwikkeling in de provincie Flevoland. Wij baseren die op feiten van hoe de provincie er voor staat en wat er mogelijk is. Die visie en deskundigheid zetten wij in om maatschappelijke en politieke steun te verwerven voor duurzame ontwikkeling. Dat doen we door onderzoek te laten doen, allianties te sluiten met bedrijven en kennisinstellingen, opinieonderzoek te doen, werkbezoeken te organiseren (zoals voor politici) en het perspectief van duurzaamheid in de media te laten doorklinken met een begrijpelijk verhaal. We zetten samen met onze lidorganisaties en met koplopers in het bedrijfsleven in op inspirerende pilots. Soms laten we als Vereniging onze tanden zien en dienen – met wetten en regels in de hand – zienswijzen in.

C. Netwerken ontwikkelen en inzetten voor duurzame ontwikkeling

'*We zien een complexe netwerksamenleving,waarin niemand het eenzijdig voor het zeggen heeft. En we zien een brede duurzaamheidsbeweging van betrokken burgers en bedrijven.'*

Onze vereniging groeit de laatste jaren fors in lidorganisaties. Daarnaast hebben we ook veel supporters van een mooi en duurzaam Flevoland; mensen die duurzame ontwikkeling belangrijk vinden. De NMFF is hun belangenbehartiger en gaat hen bovendien concreet helpen met duurzamer leven. Actieve bewoners slaan de handen ineen en gaan concreet aan de slag met duurzame energie, het lobbyen voor een goede fietsinfrastructuur, gezonde voedselproductie of aantrekkelijke natuur om de hoek. De NMFF heeft nieuwe manieren ontwikkeld om aan te sluiten bij de behoeften van de 'doe-het-zelvers' van nu. Via onze duurzame communities en energiewinkels leggen we de connectie naar overheden en bedrijven. De NMFF heeft en houdt ook haar verbindende en inspirerende rol in het netwerk van bedrijven en andere professionals.

Prioritaire thema's

Het meerjarenbeleidsplan richt zich op 3 thema's:

A Duurzame steden en dorpen

- De NMFF zet zich in om in een groeiende provincie juist ook de woon- en werkomgeving duurzamer en aantrekkelijker te maken

B Energiebesparing en duurzame energie

- De NMFF zet zich in voor een duurzame provincie en daadwerkelijke verlaging van de *footprint* van de Flevolandse bevolking, zowel voor energie als grondstoffen.

C Rijke natuur en een mooi landschap

- De NMFF spant zich in om in een jonge provincie die nog volop in ontwikkeling is de ruimte en voorwaarden te blijven vinden voor een soortenrijke en gevarieerde natuur en een aantrekkelijk landschap.

De thema's kennen hun eigen doelstellingen, te behalen resultaten en activiteiten.

Doelgroepen van NMFF

NMFF richt zich op het betrekken van burgers (jong en oud), ondernemers, overheden en lidorganisaties bij de inhoudelijke thema's natuur, ruimtelijke kwaliteit en klimaat en energie. Hieronder vallen de subthema's: duurzame recreatie, ruimte (o.a. duurzame gebiedsontwikkeling), water, duurzaam bouwen, wonen en mobiliteit.

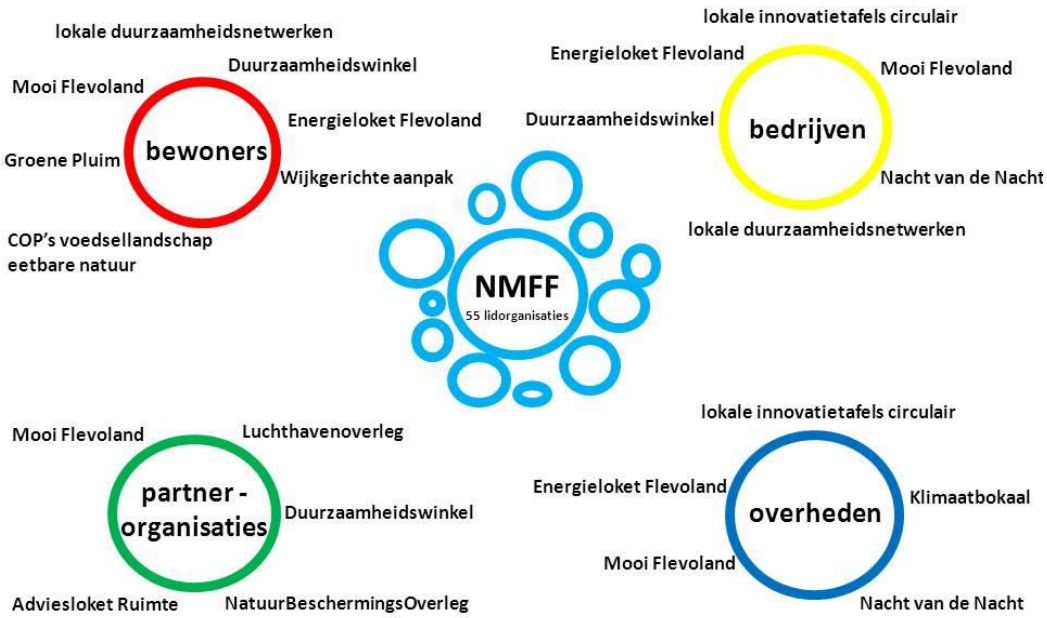

Qua doelgroep en netwerk richt de NMFF zich op:

- Lidorganisaties (thans 62 lidorganisaties);

- Lokale (inwoners)initiatieven zoals verenigd in onze lokale duurzame communities (Almere, Lelystad, Dronten, Zeewolde, Noordoostpolder en Urk) op thema's energie, duurzaam bouwen, circulair ondernemen, duurzaam voedsel, schone mobiliteit en natuur);
- Vrijwilligers (energie, duurzaamheid, natuur);
- Burgers van Flevoland (jong en oud);
- Netwerk van ondernemers/ bedrijven (o.a. op vlak van energie, circulariteit en natuurrecreatie);
- Overheden (provincie, 6 Flevolandse gemeenten en Waterschap Zuiderzeeland);
- Netwerk van De Provinciale Natuur en Milieufederaties (in elke provincie is een N&M-federatie);
- Netwerk van de provinciale groene Flevolandse organisaties (SBB, NM, Flevo-landschap, LBF, IVN);
- Netwerk van andere regionale en landelijke organisaties voor thema's energie, ruimte en natuur (zoals Stichting Natuur en Milieu).

1.3 De Natuur en Milieufederaties en Impactmeting 2019

de natuur en milieufederaties

Samen voor mooie en duurzame provincies

De Natuur en Milieufederaties (NMF's) hebben in elke provincie een samenwerkingsverband met natuur-, milieu- en landschapsorganisaties en vrijwilligersgroepen. Ze vormen zo een hecht en kleurrijk netwerk door heel Nederland.

De NMF's werken aan mooie en duurzame provincies. Daarvoor ondersteunen we het maatschappelijk middenveld, zodat zij groene en duurzame projecten kunnen realiseren. We adviseren bedrijven en overheden en we voeren zelf duurzame projecten uit.

Jaarlijks meten de NMF's hun impact, die gekoppeld is aan de doelen en strategie zoals in het meerjarenbeleidsplan van de NMF's beschreven. Deze impactmeting doen we in samenwerking met onze stakeholders die een bijdrage leveren aan ons onderzoek.

Impact van de Natuur en Milieufederaties 2019:

- **Directe bijdrage aan een duurzame samenleving:**
  De NMF's voeren eigen projecten en initiatieven uit om bij te dragen aan een duurzame samenleving. Deze projecten doen we op eigen initiatief, zijn vaak publiekscampagne's of -activiteiten, en vallen niet onder bijvoorbeeld de uitvoering van overheidsbeleid. Deze projecten zitten vooral op het thema energie.

- **Versterken maatschappelijk middenveld:**
  De NMF's werken samen met (vrijwilligers)organisaties die zich inzetten voor natuur, milieu en duurzaamheid. We empoweren deze organisaties zodat zij mooie projecten kunnen realiseren zoals een lokaal zonnepanelenproject of een voedselbos.

- **Verduurzamen beleid:**
  De NMF's adviseren organisaties hoe zij duurzaamheid in de praktijk kunnen brengen. En we behartigen de belangen van natuur en milieu, en dragen zo bij aan (de versnelling van) de uitvoering van beleid van lokale en provincial overheden. Dit doen we bijvoorbeeld door het meten van de voetafdruk. We zetten netwerken op voor kennisuitwisseling zodat bewustwording over duurzaamheid kan toenemen.

De impactcijfers zijn te vinden op: https://www.natuurenmilieufederaties.nl/over-ons/impact/

1.4 Financiële middelen in 2019

De Natuur en Milieufederatie Flevoland ontving in 2019 diverse financiële middelen.
Een overzicht opgenomen van de belangrijkste financieringsstromen.

Overzicht: financieringsstromen		
- Provincie	=	provinciale subsidie
- Provincie DD	=	Kennisprogramma Duurzaam Door van de provincie
- NPL 2019	=	Nationale Postcode Loterij bijdrage aan NMFF in 2019
- NMF-Fonds	=	Fonds van de Natuur- en Milieufederaties (NMF)
- Andere overheden	=	gemeenten Lelystad, Dronten, Zeewolde
- RVO	=	Kennisprogramma DuurzaamDoor landelijk
- Diversen	=	donaties van bedrijven en anderen

1.4. 1 CBF keur

NMFF beschikt over het CBF-keurmerk. Het CBF-keurmerk garandeert een goede financiële administratie bij organisaties voor goede doelen. Ook in 2019 heeft NMFF het CBF-keur weer mogen voeren.

1.4.2 Goededoelenorganisaties en duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG´)

In 2015 hebben de regeringsleiders van de lidstaten van de Verenigde Naties 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen vastgelegd (Sustainable Development Goals, SDG's). Deze hebben betrekking op de meest urgente problemen in de wereld, zoals duurzame en betaalbare energie. Landen zijn opgeroepen om deze te vertalen naar nationale doelen en beleid.

Ook de private en publieke sector is opgeroepen positief bij te dragen aan een duurzame agenda. De SDG's kunnen helpen als gemeenschappelijke taal, bij het creeren van verbinding buiten de sector, en bij het beschrijven en meten van de impact. Het CBF stimuleert het maken van deze verbindingen. NMFF brengt daarom mede op verzoek van het CBF haar bijdrage aan de SDG's in kaart via impactmetingen.

NMFF draagt bij aan de onderstaande Duurzame Ontwikkelings Doelen (SDG's):

1.4.3 Nationale Postcode Loterij : Recordbedrag voor goede doelen!

Mogelijk gemaakt door

Op de foto: Sonja Sars (Netwerksecretaris), Postcode Loterij ambassadeurs Winston Gerschtanowitz en Gaston Starreveld, Annie van de Pas (netwerkdirecteur) en Postcode Loterij ambassadeur Martijn Krabbé – Foto: Roy Beusker Fotografie

De Natuur en Milieufederaties krijgen van de Postcode Loterij opnieuw een vaste bijdrage van 2,25 miljoen euro. Met deze steun kunnen we ons blijven inzetten voor mooie en duurzame provincies. Al eerder ontvingen de Natuur en Milieufederaties in 2019 een extra schenking van 2,25 miljoen euro voor Plan Boom.

10 miljoen bomen
De komende vier jaar planten we met het project Plan Boom 10 miljoen bomen in tuinen, bermen, plantsoenen, parken, bedrijventerreinen en in het buitengebied in heel Nederland. Voor en door burgers. “Plan Boom geeft iedereen de kans om direct iets bij te dragen voor het klimaat door mee te doen aan het planten van deze bomen. Daarom ben ik er zo trots op dat we dit plan, samen met een brede coalitie van partners, dankzij de bijdrage van de Postcode Loterij nu kunnen gaan realiseren”, licht een enthousiaste Netwerkdirecteur Annie van de Pas toe.

Dankzij de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij heeft de Natuur en Milieufederatie Flevoland o.a. de dienstverlening van het Energieloket Flevoland kunnen uitbreiden waardoor we in 6 gemeenten op maat kunnen adviseren over het energiezuiniger maken van woningen en zo samen met inwoners meters maken in energiebesparing en opwekken van duurzame energie.

Natuur en Milieufederatie Flevoland is een van 12 Natuur en Milieufederaties die geld ontvangt van de Postcode Loterij. Van de 2,25 miljoen euro gaat bijna 6% naar de NMFF voor activiteiten zoals:
- de jaarlijkse prijs de Groene Pluim;
- de maandelijkse campagne’s voor 6 lokale duurzame communities (Almere, Lelystad, Dronten, Zeewolde, Noordoostpolder en Urk);
- de duurzaamheid/energiewinkels in Lelystad, Dronten en Zeewolde;
- het Energieloket Flevoland, de lokale spreekuren en haar energiecampagnes;
- evenement de Nacht van de Nacht,
- de natuur-webportal MooiFlevoland.nl en haar seizoenscampagne’s;
- het NMFF-fonds Verbraaken ter ondersteuning van onze lidorganisaties;
- de inzet van diverse communicatiemiddelen (o.a. NMFF-website).

1.4.4 ANBI - status

De Natuur en Milieufederatie Flevoland heeft de ANBI-status, en is dus een Algemeen Nut Beogende Instelling.

1.5 Financiële verantwoording

Inkomsten en bestedingen van Natuur en Milieufederatie Flevoland

		Realisatie		
BATEN		**2019**		
		in Euro's		
Baten van particulieren		10		0 %
Baten van bedrijven		725		0 %
Baten van subsidies van overheden		707.329		80 %
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven		166.125		18 %
Baten van andere organisaties zonder winststreven		14.100		2 %
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten of diensten		450		0 %
Overige baten		58		0 %
TOTAAL BATEN		**888.797**		100%
LASTEN				
Besteed aan doelstellingen				
Programma Reguliere Taken		27.462		4 %
Programma Samen voor duurzame dorpen en steden		151.607		20 %
Programma Natuur en Mooi Flevoland		32.604		4 %
Programma Energieneutraal en Circulair Flevoland		558.766		72 %
TOTAAL LASTEN		**770.440**		100%
RESULTAAT		**118.357**		
Bestemmingsreserves		69.739		
Continuïteitsreserve algemeen		48.618		
		118.357		

NMFF werkt met een taakstellende begroting waarbij gedurende het jaar aanvullende projecten geworven moeten worden. Zo zijn ook in 2019 aanvullende opdrachten gerealiseerd.

De continuïteitsreserve bedraagt minimaal 33 % van de jaarlijkse vaste lasten, welke wordt voorgeschreven van de koepelorganisatie de Natuur en Milieufederaties. Er is een bedrag van € 48.618,- toegevoegd om hieraan te kunnen voldoen. De continuïteitsreserve bedraagt € 255.893,-. Dit is voldoende om als buffer te dienen voor het opvangen van tegenvallers en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen.

Aan de bestemmingsreserve ‘financiering activa bedrijfsvoering’ is € 9.739,- toegevoegd waardoor deze € 10.004,- bedraagt, zodat deze gelijk is aan de boekwaarde van de materiele vaste activa.

Aan de bestemmingsreserve ‘duurzaamheidsknooppunten Flevoland’ is € 10.000,- toegevoegd, waardoor deze € 69.451,- bedraagt, zodat activiteiten in de komende jaren mogelijk zijn voor de duurzame communities in de 6 gemeenten van Flevoland (Almere, Zeewolde, Lelystad, Dronten, Noordoostpolder en Urk).

Aan de bestemmingsreserve voor het Natuurplatform MooiFlevoland.nl is € 10.000,- toegevoegd, waardoor deze € 21.333,- bedraagt, zodat de komende jaren onderhoud en activiteiten mogelijk zijn.

Aan de bestemmingsreserve voor het Energieloket Flevoland is € 20.000,- toegevoegd, waardoor deze € 95.540,- bedraagt, zodat de komende jaren de kosten voor het Energieloket zijn gedekt.

Aan de bestemmingsreserve voor de Duurzaamheidswinkel Lelystad is € 10.000,- toegevoegd, waardoor deze € 42.171,- bedraagt, zodat de exploitatie van de duurzaamheidswinkel in de komende jaren is gegarandeerd.

Aan de bestemmingsreserve voor de campagne ‘Ontdek je Lekje’ is € 10.000,- toegevoegd, waardoor deze € 62.507,- bedraagt, zodat er weer een ‘Energiecampagne’ uitgevoerd kan worden in het kader van de campagne “Energierekening omlaag, woonwaarde omhoog” voor de kosten die niet gesponsord worden.

1.6 Toekomst

De begroting 2020 laat een positief resultaat zien van € 19.217,-. Dit positieve begrote resultaat ontstaat door begrote baten van € 809.082,- en begrote lasten van € 789.865,- (besteed aan de doelstellingen).

De resultaten worden middels resultaatbestemming toegevoegd c.q. onttrokken aan het eigen vermogen. De geplande besteding van middelen aan doelen / programma’s / activiteiten en de beoogde resultaten hierbij, zijn opgenomen in het meerjarenbeleidsplan.

De maatregelen die genomen zijn in de strijd tegen het coronavirus hebben impact op de gehele Nederlandse samenleving. Ook NMFF wordt hiermee geconfronteerd. De maatregelen hebben mogelijk een negatief effect op het begrote resultaat over het boekjaar 2020. De omvang van het effect is echter vooralsnog niet in te schatten. Het eigen vermogen en de liquiditeitspositie zijn voldoende gezond om dit te kunnen opvangen, waardoor de gevolgen geen impact op de jaarrekening 2019 en de continuïteit van NMFF zullen hebben.

Op kortere en langere termijn zijn verdergeen bijzonderheden te vermelden welke van invloed zijn op de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland. De Vereniging ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet.

1.7 Risicobeleid

De NMFF streeft ernaar om risico’s die gerelateerd zijn aan de samenwerking, bestuur en management, operationele zaken, financieel management, informatie management en juridische verantwoordelijkheden zo goed mogelijk te beheersen. Het gaat niet primair om het vermijden van risico’s maar om het herkennen en beheersen ervan; dus om het identificeren en ondernemen van passende reacties om schade te voorkomen of te beperken. Risicomanagement maakt integraal onderdeel deel uit van de planning en control cyclus en van projectmanagement en is van toepassing voor iedereen in de organisatie.

De belangrijkste risico's zijn geïdentificeerd en van beheersmaatregelen voorzien, zoals:

- In 2015 is de subsidierelatie met de Nationale Postcode Loterij (NPL) geëvalueerd, waarna besloten is tot een verlenging van de toekenning van 5 jaar. Deze reguliere bijdrage van de NPL is al geruime tijd constant. Er zijn echter nog steeds kansen dat de kansspelwetgeving gaat wijzigen, waardoor het hele bijdragenbeleid kan gaan veranderen.
- Er is binnen de twaalf Natuur en Milieufederaties (NMF) onderling een Participantenovereenkomst afgesloten. Hierin is de onderlinge samenwerking tussen de federaties geborgd met financiële afspraken, afspraken over toe- en uittreding en afspraken over het gebruik van de naam en het logo. Ook is daarin opgenomen dat indien NPL-gelden gaan wegvallen alle federaties zelf gaan bijdragen aan NMF, waarbij solidariteit de insteek is. Dit kan in de toekomst leiden tot onverwachte onkosten voor de NMFF.
- Om meer projecten te kunnen werven hebben alle medewerkers een cursus Projectmanagement en Projectmatig werken gevolgd. Daardoor hopen we de acquisitievaardigheden van onze medewerkers te verbeteren en meer projecten te verwerven.

In 2021 zal het risicobeleid opnieuw worden bekeken en verder worden ontwikkeld.

1.8 Leeswijzer voor het bestuursverslag

Het jaarverslag volgt de indeling van het werkplan en het meerjarenbeleidsplan, namelijk:

- Thema Samen werken aan duurzame steden en dorpen
- Thema Energie: besparing en duurzame energie
- Thema Ruimte: rijke natuur en een mooi Flevoland
- Reguliere taken (o.a. management)

Per onderdeel volgt een verantwoording van de activiteiten zoals deze in 2019 zijn uitgevoerd.

2. Thema
Samen werken aan duurzame steden en dorpen

2.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan

Onze droom
Wij dromen van het samen bouwen aan steden en dorpen met schoon vervoer, schone lokale energie, regionaal duurzaam geproduceerd voedsel en natuur om de hoek. Een prettige en gezonde omgeving, waar veel groen en water is om extreem weer (hitte en neerslag) op te vangen.

De NMFF is samen met haar lidorganisaties goed gepositioneerd – tussen bewoners, gemeenten en ontwikkelaars – en goed in staat om partijen te verbinden, te coachen en ondersteunen. We kennen de lokale en regionale ontwikkelingen bovendien goed en zijn op de hoogte van goede voorbeelden van elders. Communicatie en educatie bieden NMFF een goed middel om met iedereen in contact te staan, waaronder onze lidorganisaties en de inwoners van Flevoland.

Onze accenten voor de periode 2015-2019 zijn:

1. Bouwen aan duurzame steden
NMFF is bij uitstek een partij die op lokaal en regionaal niveau kan zorgen voor versnelling. Het is zaak dat zo te doen dat de plannen ook beter worden. Betrokkenheid van bewoners is belangrijk voor kwaliteit en draagvlak voor transformaties. Nu de gemeenten en ontwikkelaars lastiger grootschalige ontwikkelingen voor elkaar krijgen, is de weg vrij voor kleinschaliger initiatieven van bewoners en creatieve ondernemers.

Wat: stimuleren van 4 concrete duurzame gebiedsontwikkelingen

2. Succesvolle doe-democratie in wijken, dorpen en steden
Zonder enthousiaste supporters heeft een club geen bestaansrecht. De lidorganisaties zijn voor NMFF van essentieel belang. Met hun achterban kunnen zij de organisatie nog meer onder de aandacht brengen. Initiatieven van lidorganisaties ondersteunen we met kennis, best-practices en financiële ondersteuning vanuit het Fonds Verbraaken.

De energieke samenleving omvat ook veel burgers die zelf verantwoordelijkheid willen nemen voor het eigen woon- en leefomgeving. Burgers maken de samenleving steeds meer zelf, dus ook hun eigen woon- en leefomgeving. Die ontwikkeling kan de sleutel zijn tot succesvolle duurzame stedelijke ontwikkeling en vraagt een andere rol van alle partijen bij de ruimtelijke inrichting van de stad.

Wat: 10 x succesvolle co-creatie met omwonenden en betrokkenen

Wat: 15 ruimtelijke initiatieven gerealiseerd

3. Slagvaardig netwerk van duurzame communities
De afgelopen jaren is door ons het model van de duurzame communities ontwikkeld in de vorm van een virtuele ontmoetingsplaats en aangevuld met duurzaamheidswinkels. Dit model willen we verder doorontwikkelen en uitbouwen. Een belangrijke uitdaging daarbij is om de groep supporters bij de duurzame communities te vergroten en tevens de binding met de lokale lidorganisaties hierbij te versterken.

Wat: versterken van de energieke samenleving via 6 lokale duurzame communities

Wat: goede service bieden via het succesvol exploiteren van 3 duurzaamheidswinkels.

Wat: 3 gemeenten hebben een specifiek beleid voor het faciliteren van de energieke samenleving

In 2019 is via diverse projecten gewerkt aan de volgende resultaten:

- NMFF-Fonds voor financiële ondersteuning voor onze lidorganisaties;
- ondersteunen van lidorganisaties en initiatieven en geven van exposure via de lokale duurzame communities en Duurzaamheidswinkel;
- extra exposure geboden aan succesvolle duurzame initiatieven via de Groene Pluim, waaronder aan de winnaar van de Groene Pluim;
- organisatie van publieksevenementen voor en met onze lidorganisaties (zoals de Nacht van de Nacht en de MooiFlevoland-dagen);
- adequaat communiceren via een mix van communicatiemiddelen, waaronder sociale media.

2.2 Ondersteuning lidorganisaties en burgers (9101)

De relatie met de lidorganisaties is voor Natuur en Milieufederatie Flevoland van groot belang. De vereniging staat daarmee midden in de Flevolandse samenleving. Lidorganisaties zijn de oren en ogen van de Vereniging en hebben daarmee een belangrijke signaalfunctie. Het versterken van de binding en wisselwerking tussen lidorganisaties onderling en het bureau stond in 2019 centraal. Aan de andere kant doen lidorganisaties en ook burgers steeds meer een beroep op het bureau voor deskundige ondersteuning en advies.

De in gang gezette groei van lidorganisaties sinds 2009 hebben we in 2019 kunnen bestendigen. Thans zijn 62 organisatie lid van onze Vereniging, ofwel een forse groei. Hieruit blijkt dat onze activiteiten goed blijven aansluiten bij de behoefte vanuit het veld.

Impact: groei vereniging tot 62 lidorganisaties (5 % groei tov. 2018)

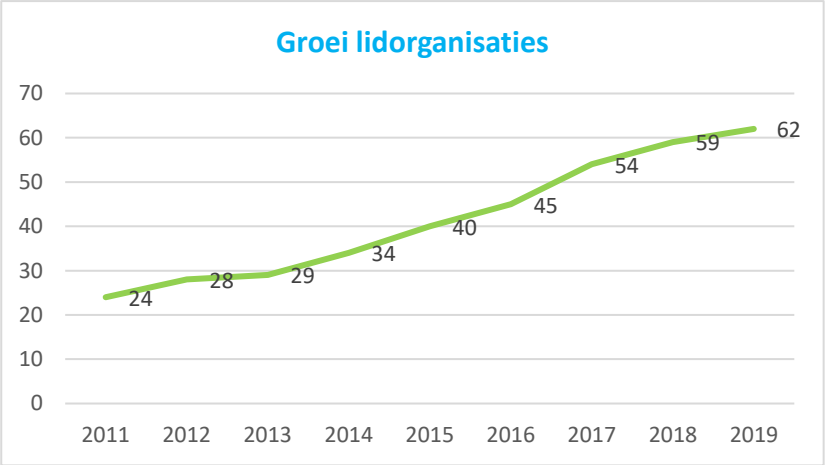

Functie : Ondersteuning van aangesloten organisaties

Doel: *- Ondersteunen van lidorganisaties in de effectiviteit van hun lokale werk* *- Stimuleren een goede uitwisseling tussen lidorganisaties en het bureau op relevante thema's door themabijeenkomsten te organiseren*

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
4 themabijeenkomsten voor lidorganisaties	32	62,5
Jaarlijkse Algemene Ledenvergadering	20	20
Ondersteuning van nieuwe lidorganisaties	10	18
Specifieke ondersteuning aan lidorganisaties: waarvan 10 organisaties verder ondersteunen op basis van en hulpvraag	108	115
Totaal	170	215,5

Resultaten

In april vond de *algemene ledenvergadering* (ALV) plaats, waarin het jaarverslag en de jaarrekening is vastgesteld en het werkplan als uitwerking van de koers van het meerjarenbeleidsplan is gedeeld.

De aangesloten lidorganisaties dragen bij aan de legitimatie van de federatie en zij vervullen een belangrijke rol ik het lokale krachtenveld. We verwelkomden *3 nieuwe lidorganisaties*: De Groene Sluis, Energiek Nagele en FlevoVelt.

Het versterken van de binding en wisselwerking tussen lidorganisaties onderling en de vereniging NMFF stond centraal. Er is ondersteuning geboden aan lidorganisaties op basis van een hulpvraag.

Dit jaar zijn de themabijeenkomsten voor lidorganisaties gekoppeld aan inhoudelijke projecten. De NMFF neemt haar lidorganisaties graag mee in de laatste ontwikkelingen en vraagt daarbij input.

De bijeenkomsten gingen over:

- Groene Pluim (voorjaar)
- Biodiversiteitsherstel in Flevoland (najaar)
- Fondsenwerving en subsidies (najaar)
- Luchthaven Lelystad (najaar)

Meer dan 10 lidorganisaties bezochten de excursie met Groene Pluim winnaar 'BuitenVitaal', waaronder St. Het Wisentbos, Experiment Zelfbeheer Hoekwierde, 5000stappen.nl, Milieudefensie afdeling Lelystad, Marknesse Duurzaam, Biotuinen, St. Dop en Erwt, Almeerse Wind, Wereldwinkel Lelystad en De Nieuwe Molenaars.

Financiën en organisatie

De functie 'ondersteuning lidorganisaties' is uitgevoerd conform het werkplan. Er is sprake van een urenoverschrijding bij deze functie als gevolg van de benodigde ondersteuning aan diverse nieuwe lidorganisaties. Dekking vanuit provinciale subsidie (117 uur) en Nationale Postcode Loterij (98,5 uur).

Functie: Vraagbaak voor inwoners

Doel: *- Adequaat kunnen beantwoorden van vragen die aan ons worden gesteld door inwoners van de provincie Flevoland, op het vlak van natuur, milieu, klimaat en duurzaamheid.*

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
adequaat beantwoorde vragen van inwoners, zo mogelijk doorverwijzing	15	**15**
Registratie van klachten volgens protocol	5	**0**
Totaal	*20*	***15***

Resultaten
Diverse telefonische en online vragen zijn beantwoord van inwoners die binnen kwamen bij de NMFF. Enkele daarvan zijn doorverwezen naar relevante instanties en organisaties zoals een gemeente.

De vragen die door bedrijven en burgers gesteld voor het Energieloket Flevoland of het Adviesloket Ruimte zijn bij deze projecten apart verantwoord en geregistreerd. Zo ook voor vragen die via de lokale duurzame communities en winkels binnen kwamen.

Er zijn geen klachten gemeld bij de Vereniging die dienden te worden afgehandeld volgens het klachtenprotocol.

Financiën en organisatie
Deze functie 'vraagbaak voor inwoners' is uitgevoerd conform het werkplan en gefinancierd vanuit de provinciale budgetsubsidie (15 uur).

2.3 Vrienden en supporters van de NMFF (9102)

Doel:
Betrekken en verbinden van relevante partijen en personen aan de doelen en de missie van Natuur en Milieufederatie Flevoland via het lidmaatschap 'Vriend van de NMFF'.

Impact: 193 deelnemers burgerpanel Groene Peiler

20 supporters

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
jaarlijkse peiling via burgerpanel Groene Peiler	15	**20**
Onderhoud 'vrienden'-netwerk	10	**10**
Werving supporters	30	**46**
Totaal	*55*	**76**

Resultaten

Groene Peiler: In 2019 is een Groene Peiler uitgevoerd over het thema Regionale Energie Strategie (RES-Flevoland) en de Participatie Coalitie. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat bij opwekking van duurzame energie op land burgers voor minstens de helft moeten kunnen profiteren van het

project. Dit kan bijvoorbeeld doordat buurtbewoners voor de helft eigenaar worden van de windmolen of het zonnepark. Binnen de peiling stond Flevolandse inwonersparticipatie centraal.

Word gratis supporter van NMFF

In 2019 heeft NMFF 20 supporters.

In 2018 zijn we met deze nieuwe aanpak begonnen en hebben dit in 2019 gecontiniueerd. Er is ook een nieuwe supporter kaart ontwikkelt die bij bijeenkomsten en evenementen uitgedeeld wordt.

Alle supporters zijn uitgenodigd voor een nieuwjaarsbijeenkomst begin 2020. Dit vervangt de jaarlijkse vriendendag, omdat daar te weinig voor bleek de afgelopen jaren.

Financiën en organisatie
Het project is uitgevoerd conform werkplan. Het onderdeel peilingen is gefinancierd vanuit de provinciaal budgetsubsidie (15 uur) de activiteiten voor het vriendennetwerk vanuit de Nationale Postcode Loterij (61 uur en financiële middelen).

2.4 NMFF-Fonds Verbraaken (9103)

Doel
- Versterken van de aangesloten lidorganisaties.

Impact: 11 verzoeken ondersteund via NMFF-Fonds Verbraaken

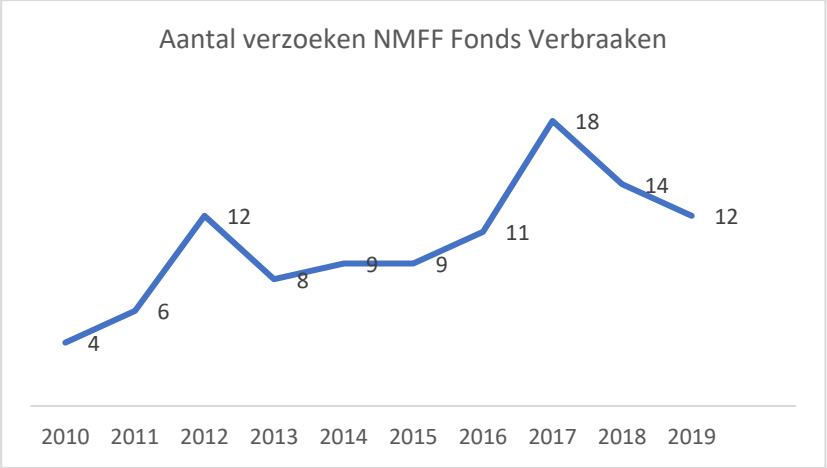

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Ondersteunen lidorganisatie bij aanvraag NMFF-Fonds Verbraaken	10	**10**
Beoordeling en begeleiding uitvoering aanvragen	20	**20**
Totaal	*30*	***30***

Resultaten:
Door een bijdrage vanuit het NMFF-Fonds kunnen lidorganisaties activiteiten uitvoeren, die anders op de plank waren blijven liggen. De NMFF geeft steun door het ter beschikking stellen van deskundigheid vanuit het bureau of door een financiële bijdrage van het NMFF-Fonds. Het afgelopen jaar heeft de NMFF 12 verzoeken ontvangen, waarvan 11 gehonoreerd zijn:

- Almeerse Wolunie voor een droogkast voor het drogen van bloemen (zonnedroger)
- Repair Café Biddinghuizen voor het organiseren van een Pop-up Repair Café in Dronten
- St. Bultparkcomite (Lelystad) voor aankoop van bollen en knollen voor het Bultpark en folders
- Coöperatie De Zaderij (in Noordoostpolder) voor bijdrage aan kiemtafel om de kiemkracht van zaden te testen
- St. Groei en Bloei Lelystad voor aanschaf van een projectiescherm voor bijeenkomsten
- IVN Lelystad voor aankoop van vijverpomp, sproeier en gieters voor bewatering planten in Buurtbos
- Natuur en Milieucoöperatie Rivierduingebied voor ontwikkeling informatiepanelen over groene kwaliteiten van het gebied
- Ver. Milieuvriendelijk Tuinieren voor het beplanten van insectenstroken in Lelystad
- St. Vogel- en Natuurwacht Flevoland voor PR materiaal voor 35 jarige jubileum activiteit in Almere
- St. Participatie het Wisentbos voor gereedschappen voor beheerwerkzaamheden in het Wisentbos
- Zeewolde Zon voor PR materiaal om leden te werven

Financiën en organisatie:
Dekking: Nationale Postcode Loterij (30 uur en € 5.000,-)

2.5 Communicatie (9104)

Doelen
- Groene nieuwsvoorziening vervullen voor relevant Flevolands groen en duurzaam nieuws richting lidorganisaties, zusterorganisaties, beleidsmakers en bestuurder, via een actuele site en 2-wekelijkse nieuwsbrief.
- Betere binding met burgers en organisaties via nieuwe media (zoals twitter, facebook, instagram).
- Continuering van de samenwerking met Omroep Flevoland met de wekelijkse radio-rubriek 'milieu en duurzaamheid'. Interessante onderwerpen worden zo onder de aandacht gebracht voor een groter publiek.

Impact:

820 nieuwsbrief abonnees
9.908 website bezoekers

40 Radio-items 'duurzaam nieuws' => wekelijks 52.000 luisteraars

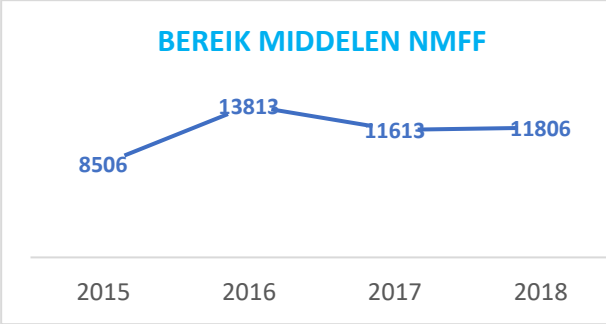

**NMFF: Nieuwsbrief, Website, Twitter, Facebook, Instagram, LinkedIn, twitter 'Vera Dam',*

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Onderhoud NMFF-website en social-media (52 weken x 2 uur)	124	129,5
Digitale NMFF-nieuwsbrief 2-wekelijks (26 weken x 2 uur)	52	52
Successenkrant (1 x per jaar over activiteiten afgelopen jaar)	24	24
Communicatie-inzet voor nieuws over duurzaamheid, circulair, natuur (6 artikelen over duurzame thema's, 6 artikelen over circulaire thema's, 4 artikelen over natuurtrends)	51	52
Communicatie-inzet over energie gerelateerde onderwerpen (zoals innovaties, regionale energiestrategie en klimaatakkoord	100	100
Artikelen over duurzame onderwerpen die centraal staan in PS-vergaderingen (5 artikelen)	20	19
Algemene communicatieondersteuning (woordvoering media, communicatieondersteuning lidorganisaties) (26 weken x 1 uur)	26	26
Voorbereiding en opname wekelijkse radio-rubriek 'milieu en duurzaamheid' bij Omroep Flevoland en maken blog (52 weken x 1,5 uur)	78	78
Totaal	*475*	*480,5*

Resultaten

Eigen communicatiemiddelen:
De corporate website van de NMFF kreeg 28.965 paginaweergaven. De digitale nieuwsbrief verscheen dit jaar bijna 2-wekelijks. In totaal zijn 19 nieuwsbrieven verzonden. De nieuwsbrief kende in 2019 een lezersbestand van 820 abonnees, een groei met 129 nieuwe nieuwsbrief abonnees ten opzichte van 2018.

Begin 2019 is de successenkrant uitgebracht met hoogtepunten van 2018. Deze is verspreid waar mogelijk.

Vanwege de groei van het aantal lidorganisaties, de toename van energieloketbezoekers, en promotie op diverse events is de corporate NMFF-folder meerdere keren in 2019 herdrukt.

NMFF was in 2019 actief op sociale media zoals Facebook, Twitter en Instagram. Via deze kanalen worden veel nieuwe contacten gelegd met inwoners, bedrijven, gemeenteleden en andere geïnteresseerden. Via twitter bereiken we veel professioneel geïnteresseerden. NMFF verstuurt bijna dagelijks tweets en dat levert een gestage groei aan volgers op bij het twitteraccount van de NMFF-directeur en de NMFF. Via facebook bereiken we vooral veel inwoners die interesse hebben in natuur en duurzaamheid. Het aantal likes op facebook en Instagram groeide in 2019.

Persberichten: Persberichten zijn verzonden over belangrijke activiteiten, zoals:

<u>NMFF-algemeen:</u>

- NMFF-Fonds Verbraaken (augustus - oktober)

<u>Energie:</u>

- Zomer-Campagne Energieloket: Win Zon Make Over van lidorganisatie De Groene Reus
- Opening Energieloket Zeewolde (oktober)
- Campagne Energieloket: #ontdekjelekje (september – december)
- Seizoenscampagnes Energieloket Flevoland (ieder seizoen: lente-actie, zomer-actie, herfst-actie, winteractie) inclusief bekendmaking winnaar acties

<u>Circulair:</u>

- Iedere maand persbericht vanuit de communities over een circulair thema.

<u>Natuur:</u>

- Uitreiking Groene Pluim (januari - december)
- Nacht van de Nacht (oktober)
- MooiFlevoland-dagen tijdens de seizoenswisselingen (21 maart, 21 juni, 21 september, 21 december)

Medewerker Yorgos Mayenburg *bij Omroep Flevoland*

Directeur Vera Dam *bij Omroep Flevoland*

Radio-interviews:

- Twee-wekelijks *radiorubriek 'Duurzaam Nieuws´ bij Omroep Flevoland:*

De directeur is sinds 2012 als vaste gast wekelijks dinsdag tussen 16.00 uur en 17.00 uur te beluisteren op Omroep Flevoland in de speciale rubriek Duurzaam Nieuws (89,8 FM). Vanaf zomer 2019 is de programmering gewijzigd en is Duurzaam Nieuws twee-wekelijks te beluisteren.

Speciale radio-interviews over:

- Uitreiking Groene Pluim (februari)
- Nacht van de Nacht (oktober)
- Opening Energieloket Zeewolde (oktober)

Financiën en organisatie

Dekking: provinciale subsidie (475 uur) en aangevuld met de Nationale Postcode Loterij voor drukwerk en digitale middelen.

2.6 NMFF-evenementen: Duurzaam Flevoland in de etalage (9150)

Doelen
- Ieder kwartaal organiseert NMFF een provinciebreed evenement.
- Betere binding met burgers en organisaties via deze evenementen stimuleren en ondersteunen.

In 2019 zijn 2 provinciebrede evenementen georganiseerd: Uitreiking Groene Pluim (winter/voorjaar), Nacht van de Nacht (herfst).

De jaarlijkse viering van de Dag van Duurzaamheid (10 oktober kreeg in 2019 een lokaal karakter vanwege de opening van de winkel Energieloket Zeewolde.

In december 2018 was de wisseltrofee 'gemeentelijke klimaatbokaal' voor de 12-e keer uitgereikt. Dat was gelijk ook de laatste keer. Gemeenten werken inmiddels voortvarend aan een klimaatbeleid onder meer bij de Flevolandse Regionale Energie Strategie. De bokaal is voor het eerst uitgereikt in 2006, en had jarenlang een belangrijke functie als stimulering en als benchmark van het gevoerde jaarlijkse gemeentelijke beleid. Thans heeft het minder zeggingskracht, en wordt mede op verzoek van gemeenten de klimaatbokaal niet meer uitgereikt. De NMFF denkt na over een ander jaarlijks energie-event, bijvoorbeeld rond de jaarlijkse publicatie van de uitvoering van het Klimaatakkoord.

Financiën en organisatie

Dekking: de inzet voor Nacht van de Nacht en de Groene Pluim zijn verantwoord bij de natuurcommunity MooiFlevoland.nl.

3. Thema ‘Ruimtelijke Kwaliteit: natuur en mooi Flevoland’

Mooi en vitaal

3.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan

Onze droom
Wij dromen van een mooi Flevoland met (soorten)rijke en toegankelijke natuurgebieden. Landschappen en natuur die in evenwicht zijn met (bestaande en nieuwe) economische activiteiten (zoals energieproductie) en bestand tegen klimaatverandering. En waarin het aantal bezoekers van de Flevolandse natuur is verdubbeld.

Wat gaan we de komende jaren doen?

Samen met onze lidorganisaties stimuleren we dat ruimtelijke plannen beter en meer gedragen worden. De NMFF kent ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie op haar duimpje, weet hoe de politieke hazen lopen, heeft veel ruimtelijk-juridische kennis in huis en kan haar lokale netwerk inzetten. Dit geeft ons positie in ons streven naar de realisatie van ecologische verbindingen, goede basisvoorwaarden voor de natuur en klimaatbestendige ontwikkelingen. Ambities die door de decentralisatie van de ruimtelijke ordening en het natuurbeleid steeds meer beïnvloed worden door regionale en lokale beslissingen.

De overheid kijkt voor financiering ook naar bewoners en bedrijven. En die tonen veel inzet en initiatief voor het beheer en de ontwikkeling van natuur en landschap. De betrokkenheid van burgers en bedrijven kan succesvol zijn als de overheid werkelijk ruimte geeft én de kwaliteit van ontwikkelingen bewaakt.

Natuur- en Milieufederatie Flevoland streeft daarbij naar het versterken en behouden van de ecologische kwaliteit in Flevoland. Op dit werkterrein stemmen we onze activiteiten goed af met de terreinbeherende organisaties en andere samenwerkingspartners.

Onze accenten voor de periode 2015-2019 zijn:

1. <u>Stimulering beleving Flevolandse natuur</u>
Via onze Natuurcommunity MooiFlevoland.nl willen we meer bewoners en Flevolandse bezoekers inspireren over de rijke natuur en het mooie landschap. We maken zo de betrokkenheid en publieke steun zichtbaar en werken hierin samen met onze lidorganisaties. Natuur en gezondheid gaan hand in hand, daarom betrekken we intensiever de zorgsector bij onze community.

Wat: Natuurcommunity met meer dan 12.000 volgers

Wat: 10 zorginstellingen/verzekeraars verbinden aan MooiFlevoland

<u>2. Ruimte voor natuur en nieuwe natuur</u>
Voor de plannen voor ‘nieuwe natuur’ zoekt NMFF als onafhankelijke partij samen met terreinbeheerders, overheden, bedrijven en bewoners naar mogelijkheden om (nieuwe) natuur te creëren en te financieren. Ook richten we ons op braakliggende bouwterreinen, een gevolg van de

crisis. Op kansrijke plekken proberen we plannen bij te stellen en gronden een tijdelijke of duurzame bestemming te geven.

Wat: 20 verbeterde ruimtelijke plannen van overheden

Wat: ondersteuning bij 3 nieuwe natuurgebieden

3. Nieuwe financieringsbronnen voor natuur
Waar mogelijk nemen we ook zelf initiatief voor duurzame ruimtelijke ontwikkelingen en nieuwe natuur, zoals het voorstel voor het oermoeras in het Markermeer (MarkerWadden) en het Voedselbos Almere.

Wat: 1 gebied in Flevoland waar natuur (mede) met privaat geld en/of door burgers wordt gefinancierd

In 2019 is via diverse projecten gewerkt aan de volgende resultaten:
- Platform MooiFlevoland benutten om de natuur-activiteiten van lidorganisaties zichtbaar te maken. Inzet op groei in aantal volgers. Platform MooiFlevoland digitaal vernieuwen met een meer eigentijdse ´look en feel´ en kwalitatief uitbreiden met thema 'eetbare natuur' en thema 'natuurvrijwilligers'.
- Blijven ondersteunen bij ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden: voor voedselbossen en MarkerWadden blijven zorgen voor zichtbaarheid als mede initatiefnemer van deze nieuwe natuurontwikkeling.
- Inzet op geven op bewaken ruimtelijke kwaliteit via het adviesloket Ruimte, inclusief natuurbeschermingsoverleg.

3.2 Draagvlakverbetering Ruimtelijk Kwaliteit en Natuur (9201) (natuur, water, recreatie, landbouw)

Doel:
- Draagvlakverbetering maakt het mogelijk dat belangrijke actoren op het thema landelijk gebied, natuur, water, recreatie en landbouw elkaar versterken en aanvullen.
- Begrip stimuleren voor elkaars standpunten.
- Bijdragen aan kennis over en draagvlak voor een duurzame ruimtelijke kwaliteit en inrichting in Flevoland (duurzame gebiedsontwikkeling).

Impact:
Betrokken bij beleidsontwikkeltrajecten van de provincie waarvan 25 % is overgenomen.

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Advisering op het gebied van landelijk gebied, water, natuur en klimaatadaptatie van provincie en gemeenten, en input omgevingsvisie Flevoland	10	15
Omgevingsanalyse met Flevolandse stakeholders en lidorganisaties gericht op vergroten draagvlak voor duurzame gebiedsontwikkeling en toekomstige Floriade en Growing Green Cities (15 lidorganisaties: gesprekken en overleg, 15 x 1 uur)	15	15
Deelname en beleidsinbreng in provinciale speerpunten van het omgevingsplan en het coalitieakkoord: programma nieuwe natuur Almere Oosterwold / Noorderwold (voedselbos), toekomstbestendig IJmeer/Markermeer (MarkerWadden), duurzame groei Almere (Almere 2.0), Floriade2022, Nationaal Park Nieuw Land	15	17,5
Luchthaven Lelystad/OMALA: Deelname en beleidsinbreng commissie 28 Luchthaven Lelystad: CROL en Alderstafel Lelystad	30	30
Deelname themaoverleg Ruimte en Natuur van de provinciale Natuur- en Milieufederaties (kennisontwikkeling en ervaringsleren) (4 x per jaar)	5	5
Totaal	*75*	*82,5*

Resultaten

o Advisering op het gebied van landelijk gebied, water, natuur en klimaatadaptatie
NMFF heeft natuur- en milieubelangen ingebracht in relevante overlegstructuren rond het thema ruimtelijke kwaliteit en duurzame gebiedsontwikkeling. Als gevolg van onze inbreng is het draagvlak versterkt voor een multifunctioneel landelijk gebied, de groene/blauwe ruimtelijke kwaliteit en duurzame gebiedsontwikkeling bij grote ruimtelijke en infrastructurele projecten. Zo heeft NMFF deelgenomen aan de klankbordgroep Natura 2000 Oostvaardersplassen en zijn de beleidsontwikkelingen rond de stikstofcrisis gevolgd.
In 2019 verkenden we de kansen voor een actieplan biodiversiteitsherstel. Het sluiten van kringlopen, natuurinclusieve landbouw, beperking van bodemdaling en koppelingen naar het klimaat zouden een toekomstperspectief kunnen bieden voor natuur, boeren en gezondheid. Deze verkenning is uitgevoerd samen met onze lidorganisaties, waaronder onze aangesloten agrarische lidorganisaties. Richting gemeenten is advies gegeven over gemeentelijke groenbeheerplannen, ecologische visies en klimaatadaptatie.
In 2019 is de NMFF toegetreden tot de Lokale Actiegroep (LAG) Flevoland die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het Flevolandse LEADER-programma. Dit programma is gericht op het stimuleren van initiatieven vanuit de samenleving. In het najaar is door NMFF voor haar lidorganisaties een themabijeenkomst georganiseerd over de kansen van LEADER voor inititatieven.

o Omgevingsanalyse met Flevolandse stakeholders en lidorganisaties
De NMFF bestrijkt samen met haar lidorganisaties en samenwerkingspartners geheel Flevoland. In 2019 is dit netwerk onderhouden en benut om de provincie en andere overheden van goede, relevante en actuele adviezen te voorzien vanuit een eigen NMFF-geluid. Met oog op de provinciale verkiezingen heeft NMFF input geleverd met ´groene speerpunten´.
Tevens heeft de NMFF provinciaal en ander overheidsbeleid vertaald naar de lokale situatie en in dialoog met onze lidorganisaties voorzien van draagvlak. Gesprekken zijn er geweest met o.a. medewerkers en bestuursleden van het Waterschap Zuiderzeeland, de 6 Flevolandse gemeenten, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en onze lidorganisaties: Flevo- Landschap, Landschapsbeheer Flevoland, IVN Flevoland, st. Dierbaar Flevoland, Vogelbescherming Nederland, Milieudefensie afd. Lelystad, Vogel- en Natuurwacht Flevoland, Stichting participatie Wisentbos, de Nederlandse Bijenvereniging Oostelijk Flevoland en de Wereldwinkel Lelystad.

o Algemene beleidsinbreng in provinciale speerpunten volgend op omgevingsvisie en coalitie-akkoord
In het Coalitie-akkoord en het omgevingsplan staan beleidsvoornemens op het gebied van biodiversiteit, het landelijk gebied, (duurzame) landbouw, recreatie en waterberging. Vanuit de belangen van een vitale natuur en een gezond milieu heeft NMFF vanuit haar functies (koepel-,

klankbord- en signaleringsfunctie) meegedacht over de voorgestelde oplossingsrichtingen, en meegedacht over de omgevingsvisie. Er is deelgenomen aan de Klankbordgroep Oostvaardersplassen en de ontwikkelingen zijn gevolgd rond het Nationaal Park Nieuw Land en de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland. Er is hierover veelvuldig contact geweest en overlegd met relevante ambtenaren van de gemeenten Almere, Zeewolde, Noordoostpolder, Dronten en Lelystad, de provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland.

o Luchthaven Lelystad
Samen met onze lidorganisaties zorgden wij er in 2019 voor dat natuur, milieu en duurzaamheid hoog op de agenda van de luchthaven blijven staan. NMFF heeft zitting in de omgevingscommissie CROLL waarin het overleg plaats vond over het huidig gebruik van luchthaven Lelystad. NMFF heeft ook zitting gehad in de daarvan afgeleide werkgroep rond de klachtenafhandeling. NMFF heeft inbreng geleverd met het oog op overlast door de ontwerp-aansluitroutes luchthaven Lelystad, de klachtenregeling, vogelaanvaringsrisico´s en effecten voor klimaat en windmolens. NMFF heeft deelgenomen aan participatiebijeenkomsten over de luchtruimherziening en de nieuwe luchtvaartnota.

o Themaoverleg van de samenwerkende federaties
In 2019 is door de NMFF deelgenomen aan drie bijeenkomst van de gezamenlijke natuur- en milieufederaties over de thema's ruimte, natuur, landschap en landbouw. Accent in de bijeenkomsten lag op uitwisseling van landelijke en regionale actualiteiten, signalering en ontwikkelingen rond natuurinclusieve landbouw en de Stikstofcrisis.

Financiën en organisatie
Het project is gefinancierd vanuit de budgetsubsidie. Er is sprake van een lichte overschrijding van ureninzet.

3.3 MooiFlevoland.nl voor natuurbeleving in Flevoland (9202)

Doel:
- Een breed publiek laten kennis maken met de rijkdom van de Flevolandse natuur en ze uit te nodigen dit te ontdekken.
- Onze groene partners en aangesloten lidorganisaties een podium bieden voor promotie van hun natuurbelevingsactiviteiten.

Impact:
Online bereik: 4.000 bezoekers
172 Natuurgebieden op de kaart
180 natuuractiviteiten in spot-light gezet

9 natuurgerichte Flevolandse initiatieven extra exposure via Groene Pluim

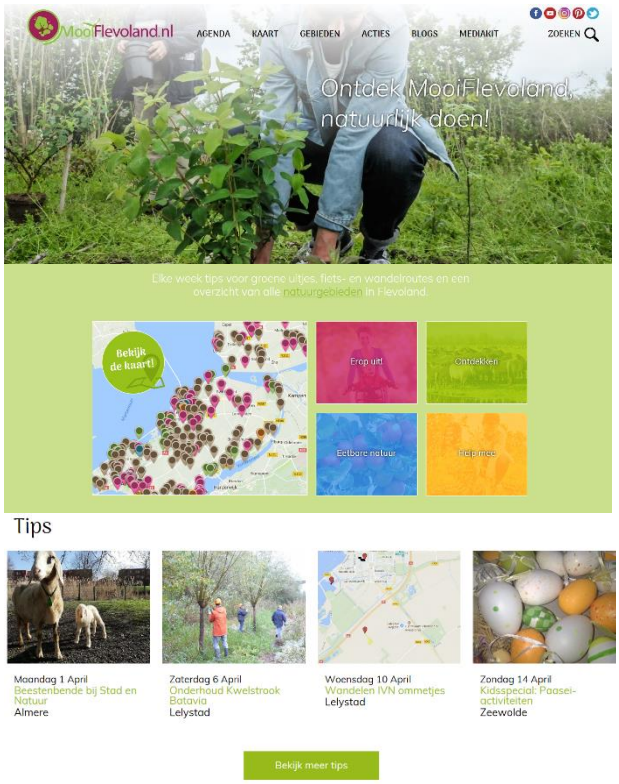

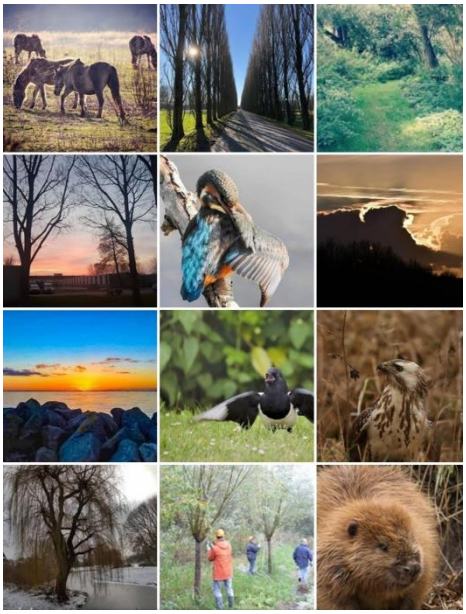

Instagram @mooiflevoland

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Plaatsen content op site (1 uur p/w)	52	56
Aanbod communiceren(twitter, facebook, instagram, pinterest (1 uur p/w)	52	52
Organisatie van 4 MooiFlevoland-dagen rond de seizoenswisselingen	17	17
Persberichten over MooiFlevoland-dagen (min. 4 persberichten x 2 uur)	4	4
Totaal	*125*	129

Resultaten
De Natuur- en Milieufederatie Flevoland verzorgde samen met onze natuurgerichte lidorganisaties en andere natuurorganisaties de webportal MooiFlevoland. Met MooiFlevoland.nl brengt de Natuur- en Milieufederatie Flevoland natuur en natuurbeleving in beeld. Meer dan 10 lidorganisaties en partners zijn geïnterviewd en geëtaleerd in blogs (verdiepingsartikelen).

Verkend is of een platform kan worden gecreëerd waar (vooral ook nieuwe) vrijwilligers zich kunnen oriënteren, waar beschikbare scholing bijeen wordt gebracht, en vrijwilligers(groepen) worden gefaciliteerd. NMFF heeft MooiFlevoland.nl daartoe uitgebreid met het thema '*help mee'* waar voor jong en oud informatie wordt aangeboden op het vlak van natuurgericht vrijwilligerswerk. Dit mede op verzoek van onze lidorganisaties.

NMFF ontwikkelde in 2019 een maand-kalender waarin telkens 1 facet van natuurbeleving centraal staat. Deze zal in 2020 maandelijks worden uitgevoerd. Verder heeft bij elke seizoenswisseling een scala van activiteiten van de verschillende natuurorganisaties exposure gekregen via een persbericht en via inzet van sociale media.

Financiën en organisatie
Dekking: provinciale subsidie (125 uur), Nationale Postcode Loterij (extra uren en promotiebudget). . Bij dit project is sprake van een forse urenoverschrijding. Dit is als gevolg van de vernieuwde website, waardoor extra uren zijn gemaakt voor het plaatsen van content op de site.

Groene Pluim uitreiking 2019

In totaal waren 9 Flevolandse personen en organisaties genomineerd, vanwege de bijzondere bijdrage die ze leveren aan het thema ‘anderen betrekken bij de natuur’ in Flevoland. Irene Miltenburg van het bedrijf BuitenVitaal nam in 2019 met verve de Groene Pluim in ontvangst, omdat zij via haar bedrijf mensen met gezondheidsprobemen via natuuractiviteiten stimuleert tot gezonder leven. De winnares is gedurende het gehele jaar ondersteund met extra activiteiten. Via een excursie hebben lidorganisaties kennis kunnen maken met haar initiatief, en ze heeft extra aandacht gekregen via onze lokale duurzame communities en Omroep Flevoland.

In februari werd de *Groen Pluim* uitgereikt door directeur Vera Dam aan Irene Miltenburg van BuitenVitaal. In 2019 was het thema ‘anderen betrekken bij de natuur’.

Groene Pluim winnaar

Irene Miltenburg van het bedrijf BuitenVitaal *Werken, wandelen en fietsen in de natuur is bij Natuurlijk activering een middel om te herstellen en helpt mee in het stabiliseren van het privéleven en zorgt voor persoonlijke groei. Onderliggend doel van het bewegen in de natuur is dat mensen tot rust komen, herstel van hun energieniveau, inzicht krijgen in hun functioneren en hun gedrag aanpassen, zodat werkhervatting, studeren of het doen van vrijwilligerswerk binnen één tot drie jaar mogelijk wordt. Op het snijvlak van HR en zorg re-integreert Irene haar cliënten terug in de maatschappij door werkzaamheden in de natuur. Zij gaat letterlijk met hen het bos in waar onderhoud aan het bos wordt gepleegd.*

Andere genomineerden waren:

Lenie de Wilde en Marcella van Driest van IVN Lelystad: *Zij brengen op allerlei manieren kinderen liefde en respect voor de natuur bij, zoals via de Jeugdnatuurclub. Hierdoor worden ook de ouders bij de natuur betrokken.*

De vrijwilligersgroep van de Heemtuin Lelystad: *Vrijwilligers van IVN en KNNV verrichten het beheer en onderhoud van de Heemtuin. In 2011 verscheen een kleurrijk boekje over de heemtuin ter gelegenheid van 25 jaar vrijwilligerswerk.*

Imker Cor Dol van Stad en Natuur Almere: *Hij heeft als imker van de bijenstal op de Kemphaan het fenomeen bijenpraatjes in Almere op de kaart gezet en jarenlang verzorgd.*

Stichting De Lelystadse Boer (Lelystad): *Initiatief van zeventig boeren rondom Lelystad Airport die gezamenlijk het publiek (waaronder leerlingen van scholen) kennis wil laten maken met producten uit de regio, en met de natuur en het agrarisch leven.*

Ingrid Hagg van Parkbos Dronten: Is *vrijwilliger van verzorgingshuis De Regenboog, onderhoudt het aangrenzende dorpsbosje. Hierdoor wordt natuur dichtbij aantrekkelijker voor bewoners van het verzorgingshuis.*

Wim Stegeman van Flevolands Agrarisch Collectief (FAC): *is coördinator van het FAC, stimuleert agrarisch natuur- en landschapsbeer en biodiversiteitswinst bij de aangesloten agrarische ondernemers.*

Paula van Kuijk en Miranda van der Kamp (basisschool de Optimist en De Verwondering in Almere): *Dit directeursduo heeft een buitenlokaal en Tiny Forest gerealiseerd op het schoolplein, dat ook toegankelijk is voor anderen. Zo worden kinderen en ouders al van jongs af aan betrokken bij de natuur.*

Jacqueline Boudens van Kindertuinen Almere *Jacqueline zet zich al jaren in bij Kindertuinen Almere. Kinderen werken en leren tijdens het moestuinieren over de natuur en hoe alles groeit en bloeit. Ze is verhuisd van camping Weerwater, naar OdeonPark bij Filmwijk.*

3.4 Ambassadeurs klimaatbuffers (9151)

Doel:
Klimaatbuffers beter op de Flevolandse agenda plaatsen, via trainen van vrijwilligers tot klimaatbuffer-ambassadeur.

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Deelname landelijk overleg en bijeenkomsten met NMF-federaties	13	13
Totaal	*13*	13

Resultaat
NMFF wil meehelpen om natuur in te zetten bij het opvangen van klimaatverandering. Samen met de coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers is 1 Flevolandse ambassadeur geworven als ambassadeur voor lobby voor meer natuurlijk klimaatbuffers aan de gesprekstafels waar de klimaatdialogen zijn gevoerd.

Financiën en organisatie
Dekking: De landelijke Natuur en Milieufederaties.

3.5 Natuurinclusieve landbouw (9251)

Doel:
Overleg en afstemming met de andere natuur en milieufederaties over ontwikkelingen rond natuurinclusieve landbouw.

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Deelname landelijk overleg en bijeenkomsten met NMF-federaties	14	14
Totaal	*14*	14

Resultaat
De NMFF heeft in 2019 het initiatief genomen om samen met natuurorganisaties en lidorganisaties een Actieplan Biodiversiteitsherstel op te stellen. Daarbij is gebruik gemaakt van de kennis en ervaring bij andere provinciale NMF's.

Financiën en organisatie
Dekking: De landelijke Natuur en Milieufederaties.

3.6 NMFF Loket Ruimte (9260)

Doel:
- Stimuleren van samenwerking en afstemming tussen de 6 grote natuurgerichte organisaties (IVN-Flevoland, Landschapsbeheer Flevoland, het Flevo-landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer
- Het Adviesloket Ruimte zorgt voor overleg en afstemming tussen de terreinbeheerders en de andere groene organisaties van Flevoland. Het adviesloket is gericht op het beschermen van de EHS (binnen- en buitendijks) door het belemmeren van ontwikkelingen en activiteiten die in strijd zijn met de natuurfunctie.

Impact:
19 adviezen
2 zienswijzen

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Samenwerking 6 groene organisaties (IVN-Flevoland, LBF, Flevo-landschap, SBB, NM, NMFF), zoals: -Coördinatie overleg en verslaglegging 4 directeuren overleggen -Coördinatie overleg en verslaglegging 4 natuurberschermingsoverleggen -Coördinatie en Overleg en samenwerking voorlichters	48	48
inzet voor Adviesloket Ruimte	52	90,5
totaal	*100*	*138,5*

Resultaten
De directeuren zijn dit jaar 3 keer bijeen geweest voor strategisch overleg, onder meer over de provinciale verkiezingen (provinciale coalitievorming), het Nationaal Deltaplan Biodiversiteit, de stikstofcrisis, en de ontwikkelingen rond de luchthaven en de Floriade.
Het 'Natuurbeschermingsoverleg (NBO)' heeft 5 keer plaatsgevonden en het ' Groene voorlichtersoverleg' 4 maal (waarvan 1 keer telefonisch).

NMFF-Adviesloket Ruimte
Ons adviesloket is gericht op het beschermen van het Natuurnetwerk / Ecologische Hoofdstructuur (binnen- en buitendijks) en volgt daartoe ruimtelijke ontwikkelingen en activiteiten die in strijd kunnen zijn met deze natuurfunctie. Belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen waarop vragen bij het Adviesloket Ruimte zijn gesteld: plannen gericht op klimaatadapatieve maatregelen, realisatie van zonne- en

windparken met respect voor natuur en landschap, het beheer in de Oostvaardersplassen, mestsilo's, de Floriade, houtstook, fijnstof en de groeiplannen rond luchthaven Lelystad.

Gegeven adviezen door Loket Ruimte
De volgende vragen zijn door het NMFF Loket Ruimte beantwoord of voorzien van advies:

- zonnepark Braambergen
- zonnepark rond Flevokust/Maximacentrale
- zonnepark Dorhout Mees
- diverse vragen inzake verwijderen struiken in openbaar groen
- diverse vragen inzake Luchthaven Lelystad en luchtruimherziening.
- inzake Mestsilo's Bant
- vragen over (verplichte) afkoppeling regenwater Lelystad vanwege waterretentie
- gebruik herbicide glyfosaat (Round-Up)
- houtstook (luchtkwaliteit en gebruik biomassa)
- advisering Ruimtelijke procedure Roggebotstaete
- Advisering bewoners Bestemmingsplan/Bedrijfswoning Schokkerhoek (Urk)
- Advisering inzake begroeiing Wadi

Opgestelde Zienswijzen door Loket Ruimte:

- Zienswijze op ontwerp Wijzigingsbesluit van Luchthavenbesluit van Lelystad Airport en de bijbehorende milieueffectrapportage (MER).
- Zienswijze op Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) Luchtruimherziening
- Mede op basis van onze Zienswijze op de provincial Structuurvisie Zon (juni 2018) is landelijk de Zonneladder uitgewerkt door de 12 gezamenlijke Natuur en Milieufederaties.

Financiën en organisatie
Dekking: De Nationale Postcodeloterij

Special : 15e viering Nacht van de Nacht

Impact:

2,4 % minder lichthinder in Flevoland
Nacht van de Nacht heel Nederland: 47.000 bezoekers
Nacht van de Nacht in Flevoland: 2.000 bezoekers

Resultaten:
Op zaterdag 26 oktober was het zover: de 15e Nacht van de Nacht. Op deze laatste zaterdagavond van oktober vragen de Natuur- en Milieufederaties met honderden activiteiten weer aandacht voor het klimaat en energiebesparing op licht. Het doel: minder CO2 uitstoot en minder lichtvervuiling in Nederland. Want dat is hard nodig!

Nederland is een van de meest verlichte landen ter wereld. Afgelopen honderd jaar werd Nederland maar liefst zo'n 125 keer lichter. Lichtvervuiling door nachtelijke verlichting met kunstlicht kost niet alleen veel geld en energie, maar verstoort ook het bioritme van mensen, dieren en planten. En we kunnen minder genieten van de mooie sterrenhemel: in de grotere steden kan men nauwelijks nog de sterren zien; de Melkweg al helemaal niet meer. Dit komt vooral door openbare verlichting en reclameverlichting.

De Nacht van de Nacht groeit ieder jaar. Maar liefst 47000 bezoekers bezochten in 2019 meer dan 500 activiteiten in het donker. Meer dan 100 restaurants doofden de lichten en lieten alleen de kaarsen branden. Door de campagne schakelen steeds meer gemeenten over op duurzame verlichting en doven daar waar mogelijk verlichting. Ook steeds meer bedrijven doen mee.

Flevoland wordt donkerder
De campagne begint ook zijn vruchten af te werpen in de grootste steden. Met een satelliet is onderzocht hoeveel licht er de laatste jaren vanuit de grootste Nederlandse steden kwam. Niet eerder is dit in Nederland zo nauwkeurig gemeten. Flevoland, Gelderland en Friesland scoren het best. De grootste steden van de provincie Flevoland werden afgelopen jaren samen 2,4% per jaar donkerder.

4. Thema ‘Energie: besparing en duurzame energie’

4.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan

Onze droom
Wij dromen van een Flevoland waar duurzame energie voor iedereen beschikbaar is. Een economie die draait op grondstoffen die worden hergebruikt of oneindig beschikbaar zijn, zoals energie uit de zon.

Wat gaan we de komende jaren doen?
Het Klimaatakkoord gaat voor een impuls zorgen voor de energietransitie. Wij streven een centrale en actieve rol na in de uitwerking van het akkoord. De NMFF is op dit werkveld makelaar tussen bouwers en andere relevante bedrijven, opdrachtgevers als corporaties, bewoners en gemeenten. Landelijke ontwikkelingen vertalen we naar de regio.

Onze accenten voor de periode 2015-2019 zijn:

1. Energiebesparing in gebouwen bevorderen
Energieverbruik is in Flevoland sterk gekoppeld aan de gebouwde omgeving (huishoudens en bedrijven) en transport. De NMFF legt zich vooral toe op de gebouwde omgeving, en wil eigenaren, huurders en bedrijven aanzetten tot energiebesparing en hen verbinden aan marktpartijen met een goed aanbod.

Wat: meer dan 500 woningen een energielabel omhoog en 10.000 bewoners concreet geholpen met energiebesparing

Wat: 10 zorglocaties (utiliteitsgebouwen) energiezuiniger maken.

2. Productie van hernieuwbare energie met draagvlak verhogen
In 2020 wil de provincie energieneutraal zijn, exclusief transport. We blijven partijen uitdagen in het aantrekkelijk maken van de oplossingen die we nu al voor handen hebben, maar die nog een flinke opschaling behoeven (wind, zon, biomassa). Ook bij mobiliteit blijven we zoeken naar kansen voor schoner transport.

Wat: 5% van alle windmolens in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland zijn voor bewoners en bedrijven van de woonkernen

Wat: Minimaal 250 mensen hebben via de NMFF site zonnepanelen aangeschaft

Wat: 10.000 Zonnedaken: alle 8 Flevolandse woningbouwcorporaties hebben een PV voor Huurders project

Wat: energiecoöperaties actief in alle 6 de gemeenten

3. Hergebruik, deel- en leaseconcepten aanmoedigen
De NMFF is bij uitstek goed gepositioneerd om te bemiddelen tussen vragers en aanbieders van energiebesparing en –opwekking, om een belangeloze afzender te zijn van nieuwe informatie en nieuwe ontwikkelingen aan te jagen.

Wat: ondersteunen van nieuwe concepten en product(soort)en die passen bij circulaire of biobased economie.

In 2019 is via diverse projecten gewerkt aan de volgende resultaten:

- Samen met de provincie, gemeenten en woningbouwcorperaties invulling geven aan de vertaling van het Klimaatakkoord naar Flevoland en aan de provinciale Energievisie 2050.
- Netwerk van lokale energiecoöperaties ondersteunen.
- Energiebesparing in gebouwen bevorderen via het Energieloket Flevoland. Kwaliteit van de dienstverlening verbeteren en ontwikkelen van nieuwe diensten en campagnes. Samenwerking met gemeenten, woningbouwcorporaties, provincie en ondernemers borgen.
- Vernieuwen van de energiecampagne 'woonwaarde omhoog, energierekening omlaag'.
- Uitvoeren van wijkgerichte aanpakken.
- Blijven bouwen aan draagvlak voor duurzame energie-opwek, zoals via het stimuleren van participatieve financieringsmodellen.
- Uitvoering geven aan kansrijke proeftuinen passend bij een Biobased en Circulair Flevoland (zoals biobased en circulaire bouwketens, grondstoffen-rotonde/ cirkelregio Flevoland).

4.2 Draagvlakverbetering voor Klimaat en Energie (9301)

Doel:
- Belangrijke actoren op het thema klimaat en energie stimuleren om elkaar te versterken en aan te vullen.
- Begrip stimuleren voor elkaars standpunten in het belang van een breed gedragen energievisie (provinciaal en gemeentelijk).
- Versterken van het draagvlak voor klimaatmaatregelen en het beleefbaar maken van het klimaatvraagstuk door en voor de inwoners van Flevoland.
- Bouwen aan het maatschappelijk draagvlak voor de transitie naar een energieneutraal Flevoland.

Impact:
Betrokken bij beleidsontwikkeltrajecten voor circulair waarbij 10 % van onze inbreng is overgenomen.

Impact:
Betrokken bij beleidsontwikkeling voor de energietransitie, waarbij 60 % van onze inbreng is overgenomen.

Voorbeeld:
NMFF adviseerde en stimuleerde betrokkenheid en participatie van bewoners en energiecoöperaties bij de Regionale Strategie Flevoland.

Voorbeeld:
Verkenning naar kansen voor vermindering voedseloverschotten.

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Participatie proces rond Flevolandse Energie Agenda en partner van het FEA-netwerk (inbreng gericht op betrekken energie-initiatieven, stimulering bewoners (woningeigenaren en huurders) energiebesparing en energiezuinige woningen. - bestuurlijk overleg (4 keer per jaar = 3 x 4 = 12) - ambtelijk overleg (6 keer per jaar = 6 x 4 =24) - communicatie overleg (6 keer per jaar = 6 x 4 = 24) - deelname bijeenkomst FEA-netwerk = (6 keer per jaar = 6 x 8 = 48) - thematische verdieping en ontwikkeling thema's FEA (42 uur)	150	215,5
Verbinden lidorganisaties en groene partners (waaronder natuur- en landschapsorganisaties o.a. LBF en Flevolandschap) bij het thema duurzame opwekking met respect voor natuur en landschap, mede in het kader van de nieuwe Omgevingsvisie en de RES - zonne-energie overleg landelijk gebied (4 keer per jaar = 4 x4 = 16) - wind-energie overleg (4 keer per jaar = 4 x 4 = 16) - overleg over regionale RES (4 keer per jaar = 4 x 4 = 16)	48	48
Thema Circulair Flevoland in het kader van de nieuwe Omgevingsvisie (Inventarisatie initiatieven faal- en succesfactoren op het gebied van circulaire economie in Flevoland) en deelname platform - deelname platformbijeenkomsten (6 keer per jaar = 6 x 4 = 24) - ketenontwikkeling (3 ketens verkennen = 3 x 16 = 48) - actualisatie quick-scan Circulair Flevoland (22 uur)	94	66,5
Deelname themaoverleg energie van de provinciale Natuur- en Milieufederaties (kennisontwikkeling en ervaringsleren) (2 x 4 uur)	8	8
Totaal	*300*	*338*

Resultaten

- *Participatie Flevolandse Energie Agenda (FEA) en Regionale Energiestrategie (RES)*
De provincie is begin 2019 gestart met het opstellen van een Regionale Energie Strategie voor Flevoland (RES) Flevoland. Medewerkers van NMFF zijn hierbij intensief betrokken geweest, door deelname aan de Adviesraad RES en deelname aan bijna alle RES-werkgroepen (waaronder grootschalige duurzame energie-opwek, ruimtelijke verkenning, gebouwde omgeving, bedrijven en waterstof). NMFF nam in maart deel aan een FEA-excursie naar diverse Flevolandse energie-initiatieven, waaronder energiezuinige woningen in Almere, waarbij ook aandacht is gevraagd voor het Energieloket Flevoland.

- *NMFF trekker onderdeel 'participatie en draagvlak'*
NMFF was op verzoek van de provincie trekker in 2019 van de RES-themagroep 'participatie en draagvlak' waarin samen met overheden, energi coöperaties en bedrijven aanbevelingen zijn uitgewerkt voor een maatschappelijk gedragen regionale energiestrategie. Een deel van de aanbevelingen zijn eind 2019 vertaald naar de concept-RES Flevoland.

- *Verbinden lidorganisaties en groene partners bij het thema duurzame opwekking met respect voor natuur en landschap, mede in het kader van de nieuwe Omgevingsvisie*
Met Natuur- en landschapsorganisaties (zoals LBF, Flevolandschap en Natuurmonumenten) en de Flevolandse energiecoöperaties is een aantal malen overleg plaats geweest over hun zienswijze en aandachtspunten bij een ruimtelijke vertaling van grootschalige zonne-energie en windenergie in Flevoland. De NMFF heeft daarnaast deelgenomen aan de provinciale ambtelijk werkgroep van de Structuurvisie Zon. Deze werkgroep is in 2019 verbonden met de RES-werkgroep Zon, waarin ook kansen en beperkingen voor grootschalige zon op dak en water verder zijn verkend. De NMFF brengt haar visie daarin vanuit de eerder door ons in 2018 opgestelde 'zonneladder Flevoland'.

- *Participatie bij gemeentelijke warmtevisies*

Gemeenten dienen eind 2021 over een gemeentelijke warmtevisie te beschikken. NMFF heeft op verzoek van de gemeenten Almere, Lelystad en Zeewolde hierbij geadviseerd , via deelname aan locale bijeenkomsten, interviews en diverse overleggen. Een stagiair ontwikkelde in 2019 een visie op de mogelijkheden van het toepassen van verschillende analyse instrumenten op het gebied van warmtevisies. De uitkomsten daarvan zijn gedeeld met de 6 Flevolandse gemeenten.

- *Deelname aan provinciaal platform Groene en Gebruikte Grondstoffen*

De NMFF nam deel aan diverse bijeenkomsten van het Provinciale Platform Circulair Flevoland dat zich richt op de stimulering van groene en gebruikte grondstoffen. De in 2018 uitgevoerde quick-scan 'Flevolandse circulaire initiatieven is door NMFF aangevuld met een verkenning van 5 initiatieven. Hierdoor omvat de quick-scan nu 68 circulaire initiatieven. In 2019 is verder gestimuleerd dat Flevolandse woningcorporaties een onderzoek gaan uitvoeren naar het gebruik van circulaire grondstoffen in de woningbouw. De woningbouwcorperaties hebben hier inmiddels een intentieverklaring over afgesloten.

- *Deelname themaoverleg energie en circulair van de provinciale Natuur- en Milieufederaties (kennisontwikkeling en ervaringsleren):*

De NMFF heeft deelgenomen aan de bijeenkomsten van het Platform Energieloketten Nederland. Dit platform is in 2018 opgericht om enerzijds de belangenbehartiging van de ca. 20 Energieloketten in de provincies te verzorgen en om anderzijds gezamenlijke kwaliteitscriteria op te stellen en te borgen. Tevens namen medewerkers deel aan de kennisuitwisseling en trainingsbijeenkomsten van de Natuur en Milieufederaties over de thema's energie en circulair. Dit heeft nieuwe inzichten, methoden en aanpakken opgeleverd die worden vertaald naar Flevoland.

Financiën en organisatie

Dekking komt uit de provinciale subsidie. Bij dit project is sprake van een urenoverschrijding omdat de procesorganisatie in de Flevolandse Regionale Energie Strategie veel meer tijd vergde dan aanvankelijk begroot. NMFF participeerde in de RES-Adviesraad, nam deel aan bijna alle RES-werkgroepen en was zelf trekker van het RES-werkgroep 'participatie en draagvlak'. Inzet van extra uren is aanvullend gefinancierd vanuit de Nationale Postcodeloterij.

A. ENERGIENEUTRAAL FLEVOLAND: SAMEN ENERGIE OPWEKKEN

4.3 Ondersteuning NMF Energie (9325)

Doel: delen van succesvolle energie-initiatieven met andere federaties

Impact:

513 collectieve energie-initiatieven landelijk zichtbaar gemaakt en ondersteund

9 Flevolandse energie-initiatieven zichtbaar gemaakt en ondersteund

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Uitwisseling kansen en knelpunten en ondersteunen lokale energiecooperaties en energie-initiatieven	25	24,5
Totaal	*25*	*24,5*

Resultaten

De NMF's ondersteunen in 12 provincies energie-initiatieven. In 2019 zijn door de NMF's meer dan 500 energie-collectieven in Nederland zichtbaar gemaakt op www.energie-initiatief.nl . NMFF ondersteunde in Flevoland actief 6 lokale energiecoöperaties en is betrokken bij een tiental lokale energie-initiatieven.

Financiën en organisatie
Dekking vanuit het landelijke St. Fonds NMF's. Project is conform planning uitgevoerd.

4.4 Kenniskring Participatie netwerken grootschalige energie-opwek (9384 en 8385)

Doel : De regio wordt geholpen door een netwerk van sterke, professionele energiecoöperaties met eigen projecten gericht op collectieve opwek van duurzame energie. Dit verschaft participatiemogelijkheden voor bewoners van Flevoland en daarmee versterkt dit het draagvlak voor de energietransitie.

Impact: 20 Flevolandse partijen betrokken bij gezamenlijke kennisdeling (alle windverenigingen, energiecooperaties, 6 gemeenten, RWS en RVO)

Lessen voor participatie bij grootschalige energie-opwek vertaald naar Regionale Energie Strategie Flevoland

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren provincie (9384)*	*Gerealiseerde uren RVO (8385)*
4 intervisiesessies (4 x 20 uur) - Sessie voor besturen windverenigingen - Sessie voor besturen energiecooperaties - Sessie voor (lokale) overheden - Sessie analyse 'lessons learned'	80		80
Ontwikkelen en uitvoeren excursieprogramma voor overheden en politici	50	30	
Lessons learned in rapportage (incl. energiediensten met participatie)	60	79,5	15,5
Totaal	*190*	*109,5*	*95,5*

Resultaten

Door een bijdrage van de Participatietafel Regionale Netwerken is gezamenlijk leren en uitwisseling mogelijk gemaakt, zodat betere energiediensten worden ontwikkeld. Overheden kijken nog vaak naar energiecoöperaties voor invulling van bewonersparticipatie en mede-eigenaarschap van duurzame energie-opwekking, maar de energiecoöperaties zijn hiertoe in de meeste gevallen (nog) niet voldoende voor toegerust, zeker wanneer het gaat om projecten van de grootte zoals in Flevoland. De geleerde lessen en aanbevelingen voor meer professionalisering van autonome Flevolandse energiecoöperaties zijn ingebracht bij de Flevolandse Regionale Energiestrategie. Dit heeft ertoe geleid dat in de concept-RES Flevoland aandacht wordt gevraagd voor de verdere professionalisering van Flevolandse energiecoöperaties.

De verkenning is uitgevoerd aan de hand van een analyse van de diverse Flevolandse cases op het vlak van windenergie en zonne-energie. Er hebben 3 intervisiesessies plaatsgevonden: met besturen van de energiecoöperaties (juni), met besturen van de windverenigingen (september) en met de (lokale) overheden (november).

In juni is een excursie georganiseerd samen met energiecoöperatie De Groene Reus naar zonnepark Zuyderzon in Almere (een zonnepark met 100.000 zonnepanelen), ook voor provinciale en lokale overheden en politici. Vooral provinciale statenleden en gemeenteraadsleden uit Almere namen aan de excursie deel. De belangstelling vanuit politici buiten Almere viel wat tegen.

Inzicht is gekregen wat nodig is voor meer vermogen aan duurzame energie met meer participatie van inwoners, en meer publiciteit voor coöperatieve verenigingen. Geanalyseerd is hoe energiecoöperaties complementair kunnen zijn aan de vraag van de Windverenigingen. Dit heeft geleid tot een rapportage met 'lessons learned over participatie van de omgeving bij energieprojecten'. De leerervaringen uit deze gebiedscases zijn meegenomen naar de RES-Flevoland.

Financiën en organisatie
Dekking vanuit de provincie (100 uur) en een bijdrage (90 uur) vanuit RVO (DuurzaamDoor). Het project is conform planning uitgevoerd en is in 2019 afgerond met een rapportage. Het schrijven van de rapportage vergde meer ureninzet.

4.5 Participatiecoalitie Regionale Energie Strategie & aardgasvrije wijken (9351)

Doel
De participatiecoalitie draagt bij aan maatschappelijk gedragen RES-sen. Hierbij is ondersteuning van de lokale energie-initatieven (-beweging) nodig en draagvlak en bewustwording bij bewoners. Bottom-up, zowel in wijken naar aardgasvrij, als voor hernieuwbare opwek.

Impact:
kansen zichtbaar maken

wijken ondersteunen naar aardgasvrije wijken

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
RES: Organiseren inbreng in RES-regio Flevoland, mede vanuit groene en energie initiatieven (samen met EnergieSamen)	90	100
RES: Organisatie masterclas/excursie met initiatieven voor staten- en raadsleden	45	25,5
Uitvoeringsprogramma RES; Aanspreekpunt voor lokale energie-initiatieven	50	50
Uitvoeringsprogramma RES: afstemming en inbreng met EnergieSamen richting provincie, gemeenten en waterschap	50	25
Wijkaanpak Aargasvrij: vinden en intake bewonersinitiatieven (samen met Buurkracht)	25	50
Wijkaanpak Aargasvrij: begeleiden van wijken door wijkondersteuners (samen met Buurkracht)	70	70
algemeen: deelname training en kennisontwikkeling en input leveren voor ontwikkeling handreikingen en tools	10	10
Totaal	*340*	*330,5*

Resultaten
In de zomer van 2019 werd het Klimaatakkoord gesloten tussen overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties, zoals de Natuur en Miieufederaties. Het succesvol uitvoeren van het Klimaatakkoord lukt alleen sámen met bewoners. Voor advies en ondersteuning kunnen gemeenten en regio's terecht bij de 'Participatiecoalitie'. Van 2019 tot 2022 bieden we regio's en gemeenten advies en ondersteunen bij het opstellen van maatschappelijk gedragen regionale energiestrategieën (RES).

NMFF heeft deelgenomen samen met energie initiatieven (Flevolandse vertegenwoordigers van EnergieSamen) aan het proces gericht op Regionale Energie Strategie Flevoland. Continu is in 2019 over onderdelen van deze energiestrategie overleggen en afstemming geweest met de

vertegenwoordigers van EnergieSamen en natuurorganisaties over in te nemen standpunten. Daarnaast roerden we ons richting projectontwikkelaars en gemeenten, zodat grootschalige energie-opwek wordt ontwikkeld met oog voor natuur en landschap en met participatie van bewoners.

Tevens bracht NMFF kennis in over de wijze waarop 50% lokaal eigendom en coöperatief ontwikkelen concreet in beleid kan worden vormgegeven. Op verzoek van lokale energiecoöperaties neemt NMFF deel aan landelijke kennisbijeenkomsten, en we organiseren vervolgens de kennisontwikkeling daarover in Flevoland richting energie-initiatieven zoals over de doorontwikkeling van Postcoderoos Regeling.

Lokale energie-initiatieven, zoals VVE's, helpen we verder met energie-advies en desgewenst maken we een koppeling naar een marktpartij of DE-on om verder onderzoek en realisatie op zich te nemen.

Wijkgerichte energie-initiatieven hebben we ondersteund met kennis en advies op weg naar aargasvrij wonen. Via het energieloket Flevoland kloppen regelmatig bewonersinitiatieven bij de NMFF aan voor hulp. In 2019 gaven we ondersteuning aan 1 Almeerse wijk, en 2 Lelystadse wijken. Deze ondersteuning willen we in 2020 verder doorontwikkelen en aanbieden aan meer wijken in Flevoland. Dit met oog op de warmtetransitievisies die elke gemeente eind 2021 gereed dient te hebben.

Financiën en organisatie
Dekking vanuit de landelijke NMF's. Project is conform planning uitgevoerd.

4.6 Onderwijschallenge Regionale Energie Strategie (9389)

Impact: 90 leerlingen deelgenomen vanuit VMBO aan challenge in Lelystad

Doel: leerlingen vanuit het VMBO een energiegerichte opdracht laten uitvoeren en zo kennis laten maken met uitvoering van het Klimaatakkoord.

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Werving scholen met VMBO-brugklas	7	40
Ontwikkelen educatief lesprogramma	16	24
Uitvoering lesprogramma (de challenge)	23	30
Slot-event	6	1,5
Totaal	*52*	*95,5*

Resultaten
NMFF was partner in dit project van SME-milieuadvies. Naast NMFF begeleidde St. Stad en Natuur en IVN-Flevoland elk een VMBO-klas met het uitvoeren van een energie-challenge. Alle VMBO-leerlingen in een brugklas van een school kunnen meedoen aan deze challenge. NMFF heeft VMBO's vanuit Lelystad, Dronten, Zeewolde en Urk benaderd voor deelname. Dit omdat Stad en Natuur de regio Almere en IVN-Flevoland de regio Noordoospolder verzorgde. Gezien het korte tijdstip voor werving en deelname aan de onderwijschallenge waren de meeste VMBO's niet in staat om de energie-challenge in korte tijd inpasbaar te maken. Terwijl de belangstelling bij de VMBO's zeker aanwezig was. Het werven van een VMBO voor deelname heeft veel tijd gevergd.

Uiteindelijk zijn afspraken gemaakt met een VMBO uit Lelystad (SG De Rietlanden), waar 3 VMBO-brugklassen aan de challenge hebben deelgenomen. Geïnventariseerd is wat nodig was en op basis daarvan een lesprogramma ontwikkeld. De wens van de VMBO Lelystad was anders dan de door SME aangeboden projectaanpak, doordat de school een gehele projectweek georganiseerd en begeleid wilde over het klimaat. Zo goed als mogelijk is daarop ingespeeld, waarbij onderdelen van de Regionale Energie Strategie (energie-opwek en energiebesparing) inpasbaar zijn gemaakt.

Aangeboden is een 3-daags lesprogramma. Dag 1 bestond uit het kennis over energiebesparing en verrichten van onderzoek naar energieverbruik van het schoolgebouw, onder meer aan hand van een checlist en een thermocard. Dag 2 diende de leerlingen gezamenlijk een mindmap te maken met kansen voor een energiezuiniger schoolgebouw, het verminderen van CO2 uitstoot in je leefstijl (bv werken aan energiebesparing, verwarmen zonder aardgas), en kansen voor duurzame energie in Flevoland (energie opwekking via zon en wind). Dag 3 stond een excursie centraal naar de Biomassa centrale, het wormenhotel en het Energieloket Flevoland (in Duurzaamheidswinkel). Aan het einde hebben leerlingen een test gedaan met verkleining van de Flevolandse voetafdruk. De challenge bestond uit het maken van een presentatie van de verkende kansen door de klas, die kon worden omgezet in een filmpje.

Het presenteren van de gekozen aanpak en uitkomsten daarvan door leerlingen op een gezamenlijke bijeenkomst met Flevolandse partners heeft niet meer plaatsgevonden, omdat dit lastig in te passen was in het lesprogramma van de VMBO's. Wel heeft een evaluatie plaatsgevonden van de geleerde lessen door de projectleider SME-advies.

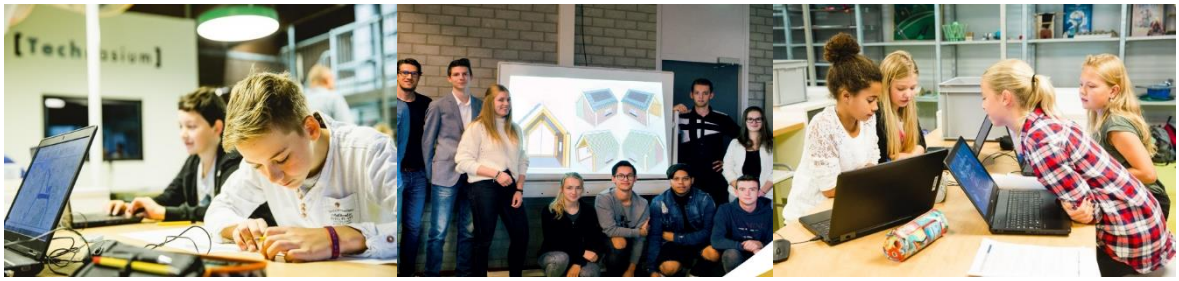

Financiën en organisatie
Dekking vanuit partner SME. Er is sprake van een forse urenoverschrijding. Dit kwam door de korte periode waarin de challenge diende te worden georganiseerd, terwijl de VMBO's voor de zomer het gehele lesprogramma voor het volgende schooljaar al klaar hadden. Hierdoor was goede inpassing van het format van de challenge lastig. Tevens begeleidde NMFF op verzoek van de VMBO 1 klas meer, wat meer inzet vergde dan was begroot.

B. ENERGIENEUTRAAL FLEVOLAND: ENERGIE BESPAREN

NMFF zet zich enthousiast in om bewoners en bedrijven van Flevoland aan de slag te laten gaan met energiebesparing. Hiertoe heeft de NMFF in elke gemeente van Flevoland een energieloket met een fysiek inloopspreekuur.

4.7 Energie Loket Flevoland (9302)

Doelen:
- informatie en advies geven aan inwoners, wijkinitiatieven, energiecollectieven, ondernemers, instellingen en lokale overheden
- samenwerking met provincie, gemeenten, lokale energiecooperaties, woningbouwcorporaties en bedrijven voor het kunnen zijn van een volwaardig energieloket

Impact:
Borging woningbouwcorporaties, onderwijs, bedrijven, overheden, energie-initiatieven

Impact:
8.546 contactmomenten
341 spreekuren
142 bewonersverhalen
11 ondernemersverhalen

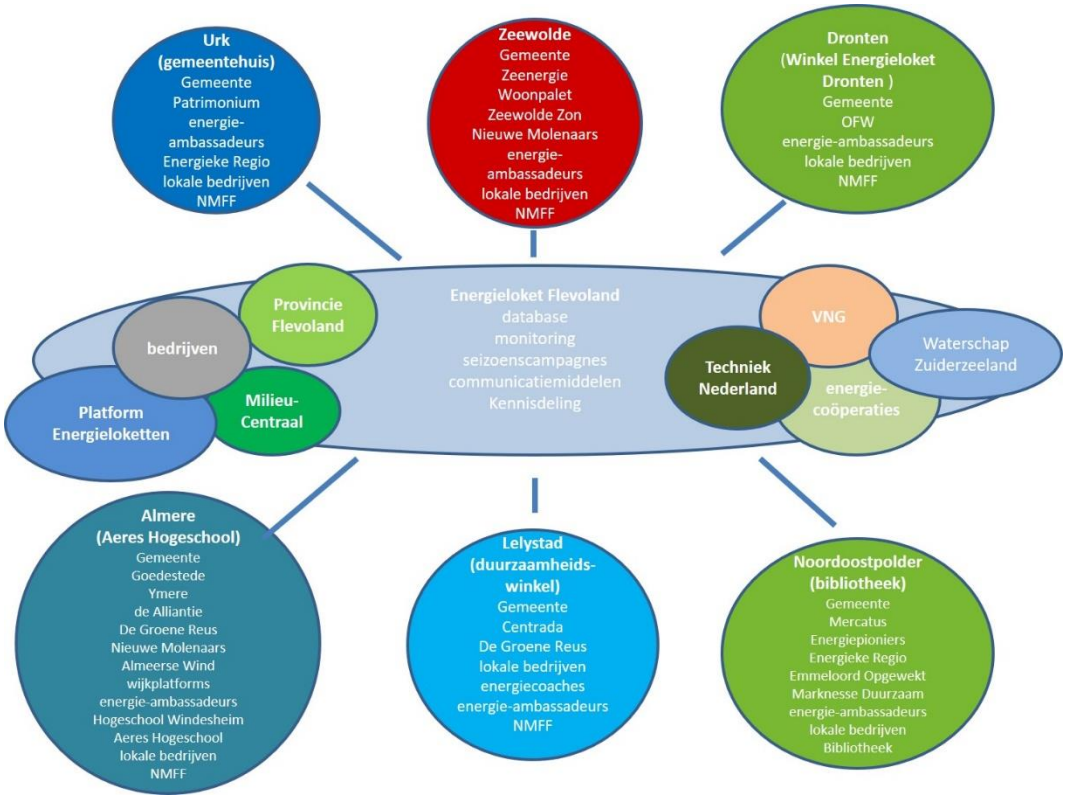

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren 2019*
a) Vraagbaak: 1e lijns advies digitaal (digitaal & telefoon: 30 uur p/w)	1546	946
b) Vraagbaak: 1e lijns advies (spreekuur op centrale locatie in Flevoland: 3 dagdelen spreekuur ; 12 uur p/w)	619	355
c) Actueel houden site (8 uur p/w) www.energieloketflevoland.nl	412	312
d) Onderhoud centrale database Energieloket (2 uur p/w) (registratie, invoer gegevens, monitoring &analyse)	103	83
e) Communicatiemiddelen voor Energieloket	103	103
f) Doelgroepspecifieke communicatiemiddelen (folders gericht op minima en anderstaligen, aanbod voor wooncoaches)		
g) Training loketmedewerkers (Actueel houden kennisniveau loketmedewekers voor vraagbaak-functie)	21	21
h) Training vrijwilligers voor invullen loketdiensten	124	101
i) Ondersteunen en stimuleren energiecoöperaties	41	31
Totaal	*2969*	*1952*

Resultaten

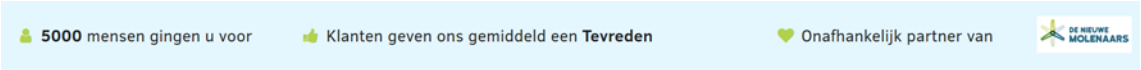

- *Advies aan inwoners*

Aan inwoners van Almere, Lelystad, Zeewolde, Dronten, Emmeloord en Urk en Dronten is 1e lijns digitaal advies gegeven. Het 1e-lijns advies heeft telefonisch of digitaal (via mail) plaatsgevonden. Er is een apart telefoonnummer en mailadres voor het Energieloket Flevoland. Er is gewerkt aan standaardisering van de advisering en toegezien op de kwaliteitsbewaking van de beantwoording. Bij herziening van stimuleringsregelingen is de advisering hierop bijgesteld, zowel voor landelijke wijzigingen als provinciale en gemeentelijke wijzigingen. Maandelijks monitort het Energieloket de oorsprong, aard en hoeveelheid binnengekomen vragen en wordt een reactietermijn van 5 werkdagen bewaakt.

- *Spreekuren*

De dienstverlening via de inloopspreken is in 2019 flink uitgebreid, dit mede op verzoek van gemeenten. Voor de energiewinkel in Dronten en Zeewolde is aanvullende financiering vanuit de gemeenten beschikbaar gekomen. Er zijn hierdoor op diverse plekken in totaal 341 inloopspreekuren georganiseerd:
- Lelystad (wekelijks in duurzaamheidswinkel Lelystad voor inwoners en voor bedrijven op het wonen- en ondernemersplein in het stadhuis)
- Almere (wekelijks in bibliotheek Almere Centrum en in bieb Almere Haven)
- Dronten (wekelijks in winkel Energieloket)
- Zeewolde (vanaf oktober wekelijks in winkel Energieloket)
- Emmeloord (wekelijks in bieb Emmeloord)
- Urk (2-wekelijks in gemeentehuis Urk)

- *Actuele website*

De website www.energieloketflevoland.nl is wekelijks geactualiseerd met gecertificeerde bedrijven in de regio, diensten van de energiecoöperaties, informatie over energiesparende maatregelen, stimulerende financiele regelingen (subsidies en leningen), bewonersverhalen en ondernemersverhalen, en updates van de online adviestool Verbeter Uw Huis. De campagne's van het energieloket zijn digitaal vindbaar gemaakt via campagne-pagina's en een mediakit.
Op de homepage zijn kwantitatieve cijfers opgenomen en de Flevolandse energiecoöperaties.

- *Effectiviteit Energieloket: monitoring*

Iedere maand heeft er een uitgebreide monitor plaatsgevonden van het Energieloket Flevoland. Deze gegevens zijn intern geanalyseerd en indien nodig zijn er diensten aangepast of (door)ontwikkeld. De monitor-gegevens voor 2019 zijn hieronder afgebeeld.

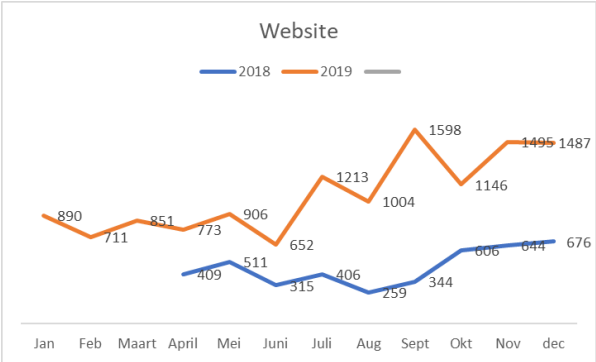

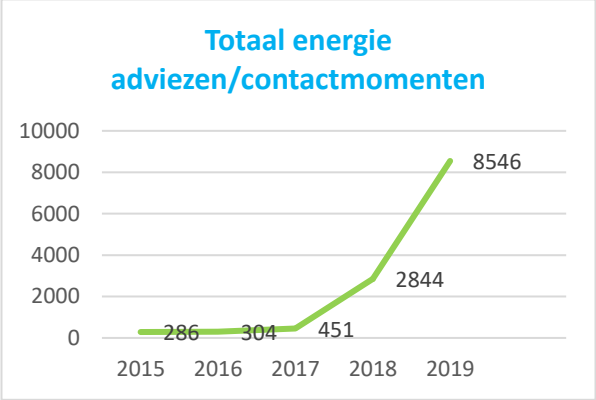

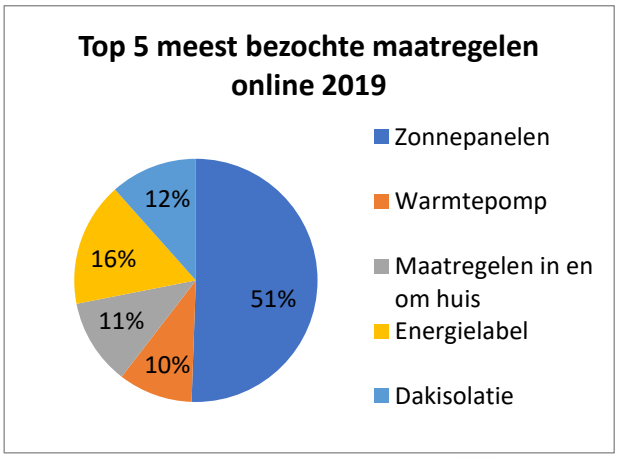

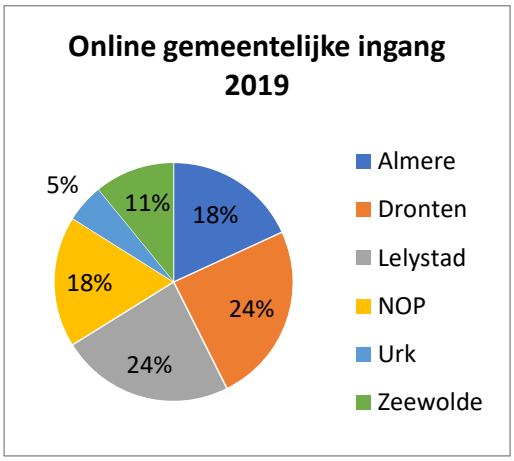

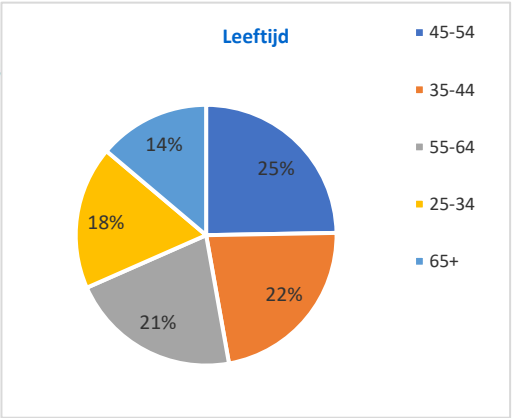

Uit halfjaarlijkse klanttevredenheidsonderzoeken die het Energieloket Flevoland uitvoert komen positieve cijfers. Meer dan 70% zou het Energieloket aanraden. Bovendien gaat bijna 40% tot actie over, zoals het aanvragen van een offerte, het aanvragen van een lening of subsidie, het aanschaffen van zonnepanelen of isolatie of het zelf uitvoeren van besparende maatregelen. In 2019 kregen we procentueel meer vragen over zonnepanelen, dan in 2018.

- *Communicatie-inzet*

- communicatiecampagne rond de seizoenen (lente, zomer, herfst, winter). Waarbij per seizoen 1 energiemaatregel centraal staat (lente: HR++-glas, zomer: zonnepanelen, herfst: verlichting, winter; verwarmen en isoleren). Hiertoe zijn radiospots, ansichtkaarten, en is per seizoen een give-away aan loketbezoekers gegeven (zoals douchetimer voor korter douchen, en wintersokken).
- promotie aanbod van Flevolandse energiecooperaties: folder Energiecoöperaties
- stimulering energiebesparing en energie-opwek richting bedrijven en instellingen: folder 'Wegwijzer Bedrijven'
- specifieke doelgroepen: folder gericht op minima is gecheckt bij woningbouwcorporaties, en op verzoek van gemeenten is de energiebespaarmeetlat ook vertaald in het Duits.
- algemene communicatiemiddelen: folder over adviesdiensten van Energieloket Flevoland en 87 persberichten (Q1: 25, Q2: 26, Q3: 21, Q4: 15).

Lente *Zomer* *Herfst* *Winter*

- *Training loketmedewerkers en vrijwilligers (energie-ambassadeurs)*

Voor loketmedewerkers zijn 4 trainingen gegeven, waaraan ook vrijwilligers konden deelnemen. Voor de inloopspreekuren in Lelystad en Dronten wordt regelmatig samengewerkt met vrijwilligers. Voor het inloopspreekuur in Emmeloord is een samenwerking met de Energiepioniers. In Almere wordt voor de wamtescans samengewerkt met de energie-ambassadeurs van Almeer Minder.

- Training voor vrijwilligers: energie-ambassadeur
- Training: Potentie energie-opwek op dak, advies Provinciale zonneatlas voor particulieren
- Training: Potentie energie-opwek op bedrijfsdak, advies provinciale zonneatlas voor zakelijke markt
- Training lekjes opsporen met warmtebeeldcamera
- Training lekjes opsporen met energiemeter

- *Ondersteunen en stimuleren energiecoöperaties*

NMFF heeft in 2019 de bijeenkomsten van het Platform Flevolandse Energiecooperaties ondersteund en gefaciliteerd. En waar gewenst specifieke ondersteuning geven aan een energiecooperatie.

Platform Flevolandse Energiecoöperaties

Financiën en organisatie
Dekking voor 2019:
Een deel van de uitvoering is gerealiseerd in 2019, namelijk 1952 uur. Verlenging voor de uitvoering tot 1 juni 2020 van de werkzaamheden (1017 uur) is toegekend door de provincie. Het eerste half jaar in 2019 was meer tijd nodig voor personeelswerving en opleiding voor het energieloket. Na de zomer waren voldoende energieloketmederwerkers geworven en opgeleid, zodat toen met vaart de uitvoering ter hand is genomen.

4.8 Energiebespaarcampagne 'Ontdek je lekje' (9310)

Doel:
- stimuleren van woningeigenaren, huurders, ondernemers, en Flevolandse VIP's tot het nemen van kleine energiebesparende maatregelen.
- samenwerking met woningbouwcooperaties op campagnematig niveau

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Ontwikkeling en uitvoering energiebespaar-campagne	0	1.088,5
Totaal		*1.088,5*

De NMFF is medio 2019 van start gegaan met de energiebespaarcampagne 'Ontdek je lekje'. Naast huurders en woningeigenaren, worden Flevolandse VIP's uitgedaagd het energielek in hun woning op te sporen via een energiemeter en deze ervaring te delen. Zo stimuleren we het nemen van 'kleine' maatregelen en bewustwording van het eigen energiegedrag.

Alle 6 gemeenten van de provincie zijn betrokken bij de campagne en hebben een gemeentelijke aftrap per gemeente gehad. Elke wethouder heeft tijdens die aftrap een energiemeter ontvangen om als eerste op pad te gaan om (energie)lekjes te ontdekken.

Vervolgens zijn alle Energieloketten voorzien van zes energiemeters per locatie om elke twee weken aan Flevolandse huurders, woningeigenaren en VIPS uit te lenen.

Aftrap Noordoostpolder
Van links naar rechts: Vera Dam & wethouder Anjo Simonse

Aftrap Dronten
Van links naar rechts: wethouder Roelof Siepel & Vera Dam

Aftrap Lelystad
Van links naar rechts: wethouder Elly van Wageningen, Vera Dam, Ronald Gouwerok, Patrick van Iersel en Lelystedeling

Aftrap Urk
Van links naar rechts: wethouder Gerrit Post & Vera Dam

Aftrap Zeewolde
Van links naar rechts: wethouder Ewout Suithoff & Vera Daw

Elke twee weken gaat een meter met iemand mee op pad. Deze campagne voldoet aan de wens voor een overall-campagne gericht op energiebesparing, waaraan iedere Flevolander kan deelnemen.

Het ophalen van de story-telling staat centraal in de campagne, en het delen van deze verhalen via socio-media. Inmiddels gingen al 150 Flevolanders op pad om lekjes te ontdekken.

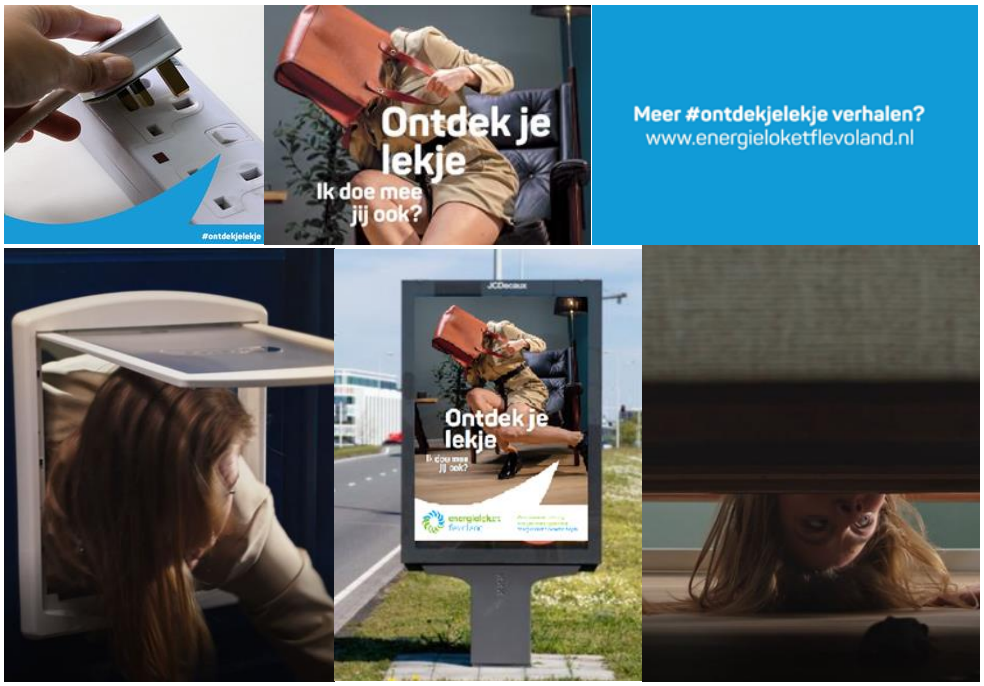

In 2020 gaan we verder met de campagne en wordt deze uitgebreid met ‘warmtescans’, zodat ook lekjes in gevels worden opgespoord. Op deze wijze stimuleren we het nemen van ‘grotere’ energiemaatregelen.

Financiën en organisatie
Dit project is volledig gefinancierd uit middelen van de Nationale Postcode Loterij.

4.9 Winkel Energieloket Dronten (8386)

Doel:
- samenwerking met de gemeente Dronten gericht op stimulering van particuliere woningeigenaren en ondernemers (MKB) voor het nemen van energiebesparende maatregelen.

Impact: winkel Energieloket Dronten

Gemiddeld 1.000 bezoekers p/j (20 p/w)

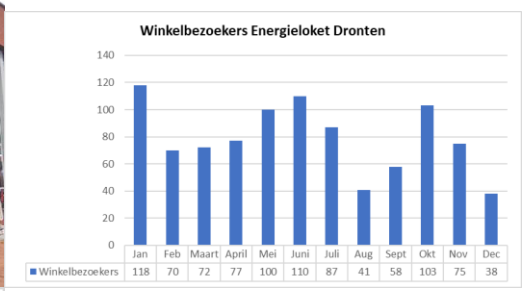

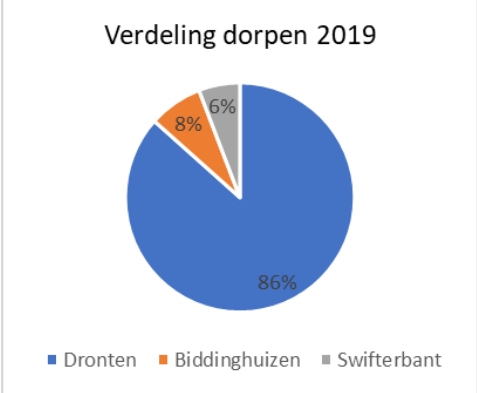

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren 2019*	*Gerealiseerde uren 2019*
spreekuur 4 dagdelen per week (52 weken x 4 dagen x 3 uur)	591	*600*
beantwoorden vragen via mail en telefoon van bewoners en ondernemers vanuit gemeente Dronten	*Co-financiering*	*co-financiering*
6-maandelijkse evaluatie (2 x 2,5 uur)	5	5
lokale communicatie (persberichten lokale media, 1 uur p/m)	12	2,5
inrichting winkel (uren voor begeleiding)		
Totaal	*608*	*607,5*

Resultaat
Vanaf 1 december 2018 heeft het Energieloket een inloopspreekuur in een winkelpand (De Reling 5). De winkel is vanaf het moment van opening goed bezocht. Elke bezoeker van de winkel ontving in december een goodie -bag als welkomst-kado.Vier dagdelen per week heeft het Energieloket

Flevoland een inloopspreekuur gehouden. In samenwerking met woningbouwcorporatie Oost Flevoland Woondiensten is ook een speciale inloopspreekuur voor huurders georganiseerd. De winkel is ook beschikbaar voor lidorganisaties. *I*eder kwartaal is een aparte monitor gemaakt die wordt besproken met de gemeente.

Financiën en organisatie
Dekking komt uit een financiële bijdrage van de gemeente Dronten (voor spreekuren en voor inrichting en gebruik van de winkellocatie De Reling 5 te Dronten). Dit project is gestart op 1 december 2018 en is eind 2019 afgerond. De gemeente heeft opnieuw een bijdrage beschikbaar gesteld voor 2020. NMFF draagt zelf bij via co-financiering.

4.10 Energie-Event Dronten (9388)

Impact: 2.000 bezoekers, waarvan 844 bezoekers energieloket-kraam
11 bedrijven present op energiebeurs

Doel:
- Tijdens de Beurs Wonen en Leven de bewustwording op het thema energie te stimuleren bij inwoners van de gemeente Dronten (Dronten, Biddinghuizen, Swifterbant).

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Energiebeurs (minimaal 10 organisaties, incl. deelname NMFF/10 kramen)	30	41
Organisaties kidsplein (minimaal 3 aparte kinderactiviteiten/ 4 kramen)	25	24
Organisatie en houden sessie energieloket	21	16
Organisatie en houden sessie ‘ontdek het lek’	21	17
Totaal	*97*	*98*

Resultaat
Een deel van de Drontense woonbeurs werd door NMFF ingericht als energiemarkt met ondernemers die zich richten op een aanbod voor duurzaam wonen. 16 ondernemers zijn gevraagd zich te presenteren, waaronder ook energiecooperaties. Uiteindelijk namen 11 bedrijven deel. Tijdens de beurs zijn door NMFF een aantal activiteiten aangeboden die zijn gericht op leren en beleven, zoals een workshop ‘energiezuinig wonen’, een workshop ‘ontdek je lekje’ en speciale energie-activiteiten voor kinderen. In totaal namen 2.000 bezoekers deel aan het event, waarvan 844 bezoekers de kraam van het Energieloket bezochten. Daarvan ontvingen 800 bezoekers een ‘bespaar-advies’, 16 bezoekers een ‘energie-advies-op-maat’, en melden 28 bezoekers zich aan voor deelname aan de campagne ‘ontdek je lekje’.

Financiën en organisatie
Dekking komt uit een financiële bijdrage van de gemeente Dronten

4.11 Winkel Energieloket Zeewolde (9390)

Doel:
- samenwerking met de gemeente Zeewolde gericht op stimulering van particuliere woningeigenaren en ondernemers (MKB) voor het nemen van energiebesparende maatregelen.

Impact: winkel Energieloket Zeewolde

Opening winkel 10 oktober 2019
449 bezoekers / fysieke kontaktmomenten (ongeveer 40 p/w)

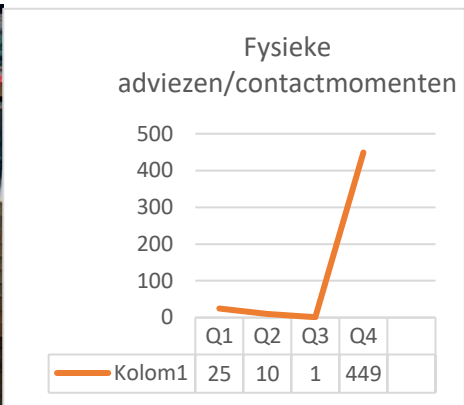

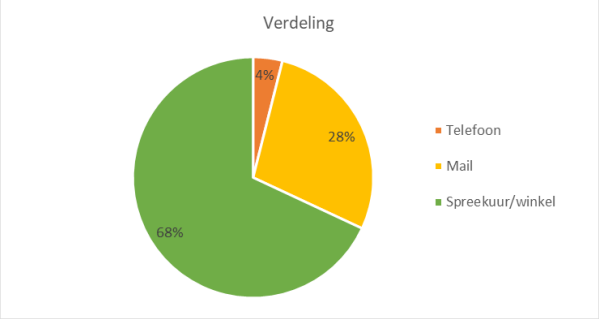

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren 2019*	*Gerealiseerde uren 2019*
spreekuur 4 dagdelen per week (52 weken x 4 dagen x 3 uur)	144	*144*
beantwoorden vragen via mail en telefoon van bewoners en ondernemers vanuit gemeente Dronten	*Co-financiering*	*co-financiering*
6-maandelijkse evaluatie (2 x 2,5 uur)	5	5
lokale communicatie (persberichten lokale media, 1 uur p/m)	12	2,5
inrichting winkel (uren voor begeleiding)	107	107
Totaal	*258,5*	*258,5*

Resultaten
Op de Dag van de Duurzaamheid (10 oktober 2019) is de winkel in Zeewolde geopend. Hierdoor is het aantal adviezen fors toegenomen en het aantal bereikte bewoners in de gemeente Zeewolde. In 2018 bedroeg het aantal on-line gegeven adviezen aan Zeewoldenaren nog slechts 4 %. In 2019 steeg dit aantal tot 11 %. Sinds oktober zijn 446 fysieke energie-adviezen en kontaktmomenten geweest, dat is gemiddeld 40 per week. Ieder kwartaal wordt een aparte monitor gemaakt die wordt besproken met de gemeente.

Financiën en organisatie
Dekking komt uit een financiële bijdrage van de gemeente Zeewolde (voor spreekuren en voor inrichting en gebruik van de winkellocatie). Dit project is gestart in het najaar van 2019 en wordt vervolgd in 2020. NMFF draagt zelf bij via co-financiering.

4.12 Energiewijken Lelystad (9381)

Doel : Het stimuleren van particuliere woningeigenaren om hun eigen woning energiezuiniger te (laten) maken en daarmee hun maandelijkse kosten omlaag te brengen en hun wooncomfort te verhogen. Voor 2019 is gekozen voor de wijken: Botter, Rozengaard, Wijngaard, Buitenplaats en Archipel

Impact:

95 bezoekers wijk-informatiebijeenkomsten
80% van betrokken bewoners zet een volgende stap door bewonersavonden
78 % van aanvragen duurzaamheidslening komt uit wijk met wijktraject

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Uitwerking aanpak samen met gemeente en uitvoering van de wijkgerichte aanpak	378	336,5
Informatie beschikbaar stellen via het Energieloket (spreekuren)	107	150
Begeleiden uitvoering 10 energiescans	10	20
Totaal	*495*	*506,5*

Resultaten

- *Stimuleren van woningeigenaren in Lelystad*

Dit is gedaan via wekelijkse spreekuren van het Energieloket Flevoland in de duurzaamheidswinkel. Via (de spreekuren van) het Energieloket in Lelystad is alle informatie over de wijkaanpakken beschikbaar gesteld. Bewoners van de wijken Bongerd, Karveel, Archipel en Schoener kregen in het Energieloket een geanonimiseerd EPA-advies gekregen van een woning uit hun wijk die overeenkomt met de eigen woning.

- *Stimuleren via wijkgerichte aanpak voor 4 wijken*

Er is gekozen om 15 scans te gaan uitvoeren in plaats van de oorspronkelijke 10. In de uitnodigingsbrief van de gemeente Lelystad naar bewoners van de wijken Wijngaard, Rozengaard, Buitenplaats en Botter is een prijsvraag opgenomen voor het winnen van een energieonderzoek. Uit de 46 inzendingen zijn 15 adressen geselecteerd op basis van hun inzending (“noem uw beste energiebesparingstip”) en op basis van hun woningtype zodat er een goede spreiding van representatieve woningen door de wijk mogelijk was.

Er zijn drie wijkbijeenkomsten georganiseerd. In september voor de wijken Buitenplaats, Wijngaard en Rozengaard in Atolplaza. Voor de wijk Botter (30+) op in september 2019 in Basisschool De Schakel. Tenslotte is er een herhaalbijeenkomst georganiseerd voor de wijk Archipel in oktober 2019 in de Duurzaamheidswinkel. Vooraf hadden zich 69 bezoeker online geregistreerd. In Atolplaza waren er 34 bezoekers, Botter 25 en duurzaamheidswinkel 36. Totaal aantal bezoeker is 95.

- *Monitoring*

Het aantal vragen aan het Energieloket Flevoland van bewoners uit de betreffende wijken is vergeleken met het aantal vragen uit Lelystad in het algemeen. Eind 2019 is tevens een online enquête uitgezet naar de deelnemers van de wijkbijeenkomsten. Aan het einde van het project is de wijkgerichte aanpak besproken met de gemeente. Op basis van het aantal aanvragen van de

gemeentelijke duurzaamheidslening lijken bewoners uit de betreffende wijken meer maatregelen te treffen (d.w.z. er zijn meer aanvragen voor duurzaamheidsleningen uit die wijken).

Financiën en organisatie

Dekking komt uit een subsidie van de gemeente Lelystad.

CIRCULAIR FLEVOLAND

4.13 Servicepunt Circulaire economie (9350)

Doel: delen van succesvolle circulaire-initiatieven met andere federaties

Impact:

circulaire-initiatieven landelijk zichtbaar maken en ondersteunen

Flevolandse circulaire-initiatieven zichtbaar gemaakt en ondersteund

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Uitwisseling kansen en knelpunten bij circulaire initiatieven	24	27,5
Totaal	*24*	*27,5*

Resultaten

De NMF's ondersteunen in 12 provincies circulaire-initiatieven via het Servicepunt Circulair. In 2019 zijn door de NMF's deze initiatieven zichtbaar gemaakt op www.servicepunt-circulair.nl

Financiën en organisatie
Dekking vanuit het landelijke St. Fonds NMF's. Project is conform planning uitgevoerd.

4.14 Inzet voor Duurzaam Door provinciaal (9305)

Doel: *Inzet leveren ten behoeve van het provinciale programma Duurzaam Door provinciaal voor projecten en activiteiten horende bij de thema's energie, circulair en voedsel. Kennisdeling stimuleert dat belangrijke actoren op diverse thema's elkaar versterken en aanvullen en zo tijdig kansen voor samenwerking worden benut.*

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
2 bestuurlijk provinciaal overleg programma DuurzaamDoor (2 x 3,5 uur)	7	7
4 bijeenkomsten provinciaal programma DuurzaamDoor (4 x 4,5 uur)	18	22
Totaal	*25*	*29*

Resultaten
Het programma Duurzaam Door gaat over sociale innovaties in een groene economie. Sinds enkel jaren neemt NMFF op verzoek van de provincie deel aan het kennisnetwerk Duurzaam Flevoland. Het kennisnetwerk richt zich op kennisdeling en samenwerking rond 3 duurzame thema's: energie, circulair (grondstoffen) en voedsel. Er vanwege ziekte bij een provinciale medewerker geen bestuurlijk overleg en 1 provinciale bijeenkomst georganiseerd. De provincie heeft in november de NMFF gevraagd om een project 'circulaire challenge' uit te werken gericht op het verkleinen van de Flevolandse voetafdruk. De NMFF heeft hiertoe overleg gevoerd met de andere partners van DuurzaamDoor. De inbreng die zij leverden en de kennis en ervaringen op het vlak van CEPA (communicatie, educatie, participatie en activiteiten) is verwerkt in het projectvoorstel. Het bestuurlijk overleg heeft begin 2020 positief besloten over het project.

Financiën en organisatie
Dekking komt vanuit de provinciale budgetsubsidie. Er is een kleine urenoverschrijding voor de projectontwikkeling voor het thema circulair.

4.12 DD: Onderwijs (bouw en techniek/ RIF) (9304)

Doel
- Studenten van de opleiding Duurzame Bouwkunde van Hogeschool Windesheim, en bouwgerichte opleidingen van het ROC (praktoraat circulair) en van VMBO-opleidingen nemen deel om ervaring op te doen met de praktijk en mee te denken met benodigde oplossingen.

Impact
Meer dan 200 betrokken leerlingen van 5 onderwijsinstellingen

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
opstellen en uitvoeren onderwijsprogramma (kennissessies, workshops) voor technasia, VMBO, MBO, HBO in Flevoland	50	129,5
Totaal	*50*	*129,5*

Resultaten
In 2017 en 2018 zijn de kansen verkend voor een programma-activiteiten passend bij het voorgezet onderwijs in Flevoland (technasia, VMBO, MBO en hoger onderwijs).. Leerlingen van de Technasia, studenten van de opleiding Duurzame Bouwkunde van Hogeschool Windesheim, studenten van AERES Almere en Dronten, studenten van bouwgerichte opleidingen van MBO/ROC en van de VMBO-opleidingen hebben aan het onderwijsprogramma deelgenomen. Ook in 2019 is gebruik gemaakt van inzet van de NMFF voor begeleiding bij;

- Leerlingen van het AERES College in Almere zijn workshops verzorgd voor aan 3 klassen, te weten de onderwerpen ‘circulair huis, circulair interieur en energieneutraal huis’. Vooral de iets jongere deelnemers van 13 tot 14 jaar deden enthousiast mee. De oudere VMBO leerlingen kregen gedurende de dag een kortere aandachts-boog voor de workshops.
- Leerlingen van 3 klassen van het VMBO in Lelystad zijn begeleid bij een onderzoek naar energielekken op school.
- workshop circulaire economie is verzorgd aan 1ste jaars HBO studenten van de opleiding Duurzame Bedrijfskunde op AERES Hogeschool Almere.
- Deelname aan de beoordelingscommissie van 4e jaars afstudeerscripties van HBO-Windesheim Duurzame Bouwkunde.
- Deelname aan het Praktoraat Circulair van ROC Flevoland te Lelystad.

Financiën en organisatie
Dekking komt vanuit de provinciale budgetsubsidie voor 50 uur. Er is een forse urenoverschrijding vanwege de samenwerking met het practoraat ROC Flevoland die NMFF financiert vanuit de Nationale Postcode Loterij.

4.13 Innovatietafels Circulair Lelystad (9380 en 9391)

Doel - 4 lokale innovatietafels Lelystad gericht op stimulering van de lokale circulaire samenleving - verkenning naar voedseloverschotten in Lelystad bij food-ondernemers en de samenwerking met maatschappelijke initiatieven.

Impact:

24 initiatieven (NGO's, start-ups, bedrijven) berokken bij een breed Lelystads netwerk voor kennisuitwisseling over circulair, biobased en duurzaamheid .

40 food-ondernemers verkend op kansen vermindering voedseloverschot

Activiteiten

Project 9380 'lokale innovatietafels' Producten/processen	*Begrote uren*	*gerealiseerde uren*
verkenning en werving deelname onderwijs en bedrijfspartners	27	57
verdieping thema's voor 4 tafels in begeleidingsgroep (NMFF, IVN, gemeente Lelystad en provincie)	32	40
organisatie 4 thematische innovatietafels (4 x 24 uur).	96	100
Verkenning voedseloverschotten		
Totaal	***155***	***197***

Project 9391 'voedseloverschotten' Producten/processen	*Begrote uren*	*gerealiseerde uren*
Verkenning voedseloverschotten	24	24
Totaal	***24***	***24***

Resultaten

- *Innovatietafels*

In overleg met de gemeente Lelystad en de provincie Flevoland zijn in 2019 4 innovatietafels opgezet over de thema's: Transparantie in de Textielketen, Living Lab Warande, Stadshout en als laatste Operatie Steenbreek. Van elke tafel is een apart verslag verschenen. Aan de innovatietafels namen vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, overheid (gemeente, provincie, onderwijs) en het onderwijs (voortgezet onderwijs, ROC, HBO) deel met kennis van de thema's en de markt. In totaal namen meer dan 24 mensen direct deel aan de innovatietafels.

- *Verkenning educatiedeal*

Om de verbinding met het onderwijs te versterken is verder gewerkt aan het sluiten van een educatiedeal tussen een bedrijf en het lokale onderwijs door IVN-Flevoland. IVN Flevoland ziet voor

de toekomst kansen op de nieuwe campus Porteum, waarbij het thema Gebiedsontwikkeling met het thema Klimaatbestendig Bouwen geïntegreerd kan worden in een Educatiedeal.

- *Verkenning voedseloverschotten*

40 foodondernemers uit Lelystad zijn geinterviewd om te kijken of zij al iets doen tegen voedselverspilling bij voedseloverschotten. Voor de ondernemers die hier nog niets mee doen wil de gemeente Lelystad een Sociaal Maatschappelijk project koppelen aan deze ondernemers, mits gewenst bij de ondernemers.4 foodondernemers hebben aangegeven hierin daadwerkelijk iets mee te willen doen en 5 foodondernemers hebben aangegeven het interessant te vinden en open te staan voor een sociaal maatschappelijk initiatief, geïnitieerd door de gemeente Lelystad.

Financiën en organisatie
Dekking komt uit een subsidie van de gemeente Lelystad (155 uur voor NMFF voor organisatie innovatietafels en 24 uur voor verkenning naar voedseloverschotten). Extra ureninzet vanuit NMFF zijn gefinancierd vanuit de Nationale Postcode Loterij.

Verkende Lelystadse bedrijven

- *MC Cain Food*
- *Royal Foods*
- *Marfo Food Group*
- *AH Neringpassage*
- *AH Voorhof*
- *Aldi Tjalk*
- *Boni Tjalk*
- *Jumbo Waagpassage*
- *Deen Neringweg*
- *Plus Postma*
- *Lidl Tjalk*
- *Jumbo Jol 37*
- *AH Kamp 4222*
- *Dekamarkt Lelycentre*
- *Jumbo Voorstraat*
- *AH Voorhof*
- *Deen Ranonkellaan*
- *AH Kempenaar*
- *'t Hof van Lelystad*
- *Restaurant aan nut water*
- *De Cantine*
- *Bataviahaven*
- *Hajé*
- *Roadhouse Checkpoint Charlie*
- *De Premiére*
- *Eat and Lounge*
- *Next*
- *'t Getij*
- *Bowlingcentrum Lelystad*
- *De rede van Bataviahaven*
- *Flantuas*
- *La Route*
- *Le Passage*
- *De Steak van de Keizer*
- *Het Vegetarisch Restaurant*
- *Gusto del Porto*
- *Lelystadse Boer*
- *PI Lelystad*
- *Bungalowpark KVM*
- *Vereniging Flevofood*

4.14 Duurzaamheidswinkel Lelystad (9387)

Impact:

bijna 2.000 bezoekers

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Coördinatie, programmering maandelijkse activiteiten, ondersteuning uitvoering activiteiten = gem. 9 uur p/w (2 dagdelen)		333
Totaal	*333*	*333*

Resultaten

Fysieke ontmoetingspunt
In Lelystad is een duurzaamheidswinkel gevestigd in het stadshart (Stadhuisplein, voormalig postkantoor). De winkel is in 2019 verder gepositioneerd als het bruisende hart van DuurzaamInLelystad.nl en zal in 2020 worden doorontwikkeld tot winkel Energieloket Flevoland. Daartoe zal worden geïnvesteerd in een vernieuwde look en feel van de winkel. De voorbereidingen daartoe zijn eind 2019 in gang gezet.

Bezoekers
Gemiddeld bezochten 140 bezoekers maandelijks de winkel voor informatie, advies en inspiratie (bij een 4-daagse door-de-week-openstelling, en een maandelijkse zaterdagopenstelling). Dat zijn bijna 1.700 bezoekers per jaar. Het aantal bezoekers is daarbij gedaald ten opzichte van 2018. Mogelijk heeft de leegloop van winkels in het Stadshart effect op de aanloop van de winkel. Een make-over kan de winkel aantrekkelijker maken.

Trainingen duurzaamheid aan nieuwkomers
In de Duurzaamheidswinkel worden regelmatig op verzoek van Welzijn Lelystad trainingen gegeven aan nieuwkomers over duurzaam gedrag en duurzame leefstijl.

Netwerkbijeenkomsten
Veel lidorganisaties maken gebruik van de winkel voor organisaties van eigen bijeenkomsten. Maandelijks vonden er gemiddeld 8 publieksmeetings plaats (workshop, congres, vergadering,

netwerkevent, excursie). De winkel is bezocht en benut voor presentaties en excursies door NGO's bedrijven, scholen, en overheden, zowel uit Lelystad, provincie Flevoland of daarbuiten.

Regulier aanbod vanuit de winkel
Het vaste aanbod bestond uit:
- Elke dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag spreekuur van het Energieloket Flevoland
- Een keer per maand op vrijdag een Natuurcafe van KNNV-Lelystad
- Inzamelpunt van catridges en mobieltjes van st. Aap
- Het Lelystadse initiatief weggeefbieb (Little Free Library)

Financiën en organisatie
Dekking vindt plaats vanuit de Nationale Postcodeloterij.

4.16 6 Lokale Duurzame Communities en Flevolandse voetafdruk (9303)

(Almere, Lelystad, Zeewolde, Dronten, Noordoostpolder, Urk)

Doel:
- voor alle gemeenten een actueel duurzaam lokaal platform bieden en onderhouden met lokale kennis over duurzaamheid
- lokale duurzame initiatieven zichtbaar maken en activeren (zodat ideeën tot groei en bloei komen)
- lokale samenwerking en goede communicatie met burgers, lokale initiatieven, bedrijven versterkt het draagvlak voor een goed natuur-, klimaat- en duurzaamheidsbeleid.

Impact:

6 lokale communities
600 initiatieven ondersteund en zichtbaar gemaakt
290 keer Flevolandse Voetafdruk gemeten
20.946 online bereik (website, sociale media en nieuwsbrief)
60 campagnes (voor 5 gemeenten maandelijks een thema-campagne)

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Basisonderhoud DuurzaamFlevoland.nl (grondstoffen, energie, voedsel, groen en water) (1 uur p/w: site)	52	10
Basisonderhoud DuurzaamAlmere (2 uur p/w: campagne/ site / social media)	104	104
Basisonderhoud DuurzaamInLelystad (2 uur p/w: campagne/ site / social media)	104	104
Basisonderhoud DuurzaaminNOP (2 uur p/w: campagne/ site / social media)	104	104
Basisonderhoud DuurzaamUrk (1 uur p/w: campagne/ site / social media)	52	104
Basisonderhoud DuurzaamDronten (1 uur p/w: campagne/ site / social media)	52	104
Ontwikkeling Duurzaam Zeewolde		78
Totaal	*468*	*608*

Resultaten
De filosofie achter de lokale duurzame communities is dat de kracht in de regio zit. Ideeën komen tot groei en bloei door de mensen die er wonen en werken.

Lokale duurzame communities
Gezien het succes van de lokale communities is heeft de gemeente Zeewolde ook besloten een lokale duurzame community door de NMFF te laten beheren. De voorbereidingen zijn eind 2019 daartoe in gang gezet. Elke maandthema ging gepaard met een publiekscampagne. Iedere maand thema zijn er lokaal persberichten verstuurd, deze werden diverse keren opgepakt door de media.

Elke maand 1 thema centraal:
Elke maand is een duurzaam thema vertaald naar de lokale situatie, zijn lokale initiatieven opgespoord en ondersteund en zijn ideeën zichtbaar gemaakt via de website, maandelijkse nieuwsbrief en social media (Twitter en Facebook). De thema's werden verbonden met de Flevolandse voetafdruk, met energiecampagnes van het Energieloket Flevoland, acties van MooiFlevoland.nl en acties van lidorganisaties.

Thema's

- *schone energie*: lokale energiecooperaties en energie-initiatieven, energie-ambassadeurs
- *duurzaam ondernemen*: fairtrade groepen, sociaal lokaal duurzaam ondernemerschap
- *duurzaam bouwen*: bouwbedrijven en aanbod circulaire en duurzame bouwmaterialen,voorbeeld woningen
- *eetbare stad*: voedsel-initiatieven, natuurgroepen gericht op versterking van bijen en insecten, agrarische natuurvereniging, biologische boeren,
- *schoon vervoer*: Fietsersbond, Rover, Fietsbank Lelystad
- *afval en circulair*: het Goed en Repair Café Lelystad, circulaire start-ups van Urban Greeners
- *water*: waterbesparingsinititatieven, st. Milieuwoning
- *natuur*: natuur-groepen, terreinbeherende organisaties,
- *duurzame gebiedsontwikkeling*: MarkerWadden, Nationaal Park Nieuw Land
- *duurzaam shoppen*: fair trade groepen, start-ups van Urban Greener

Jan.	energiebesparing en schone energie	*Juli.*	waterkwaliteit en -besparing
Feb.	stimuleer lokaal duurzaam ondernemen / fair trade	*Aug.*	natuur en mooi flevoland
Mrt.	(ver)bouwen met natuurlijke en circulaire materialen	*Sept.*	duurzame gebiedsontwikkeling
April.	eetbare stad / lokaal voedsel produceren	*Okt.*	dag van de duurzaamheid en nacht van de nacht
Mei.	schoon vervoer	*Nov.*	duurzame verlichting
Juni.	circulaire stad / dorp	*Dec.*	duurzaam shoppen (feestmaand)

Almere:
Het aantal jaarlijkse bezoekers van de websites nam in totaal toe (7.608). Het aantal volgers via social media steeg: 2.133 volgers Twitter en 353 vrienden Facebook. Het thema dat het meest bezocht is 'schone energie'.

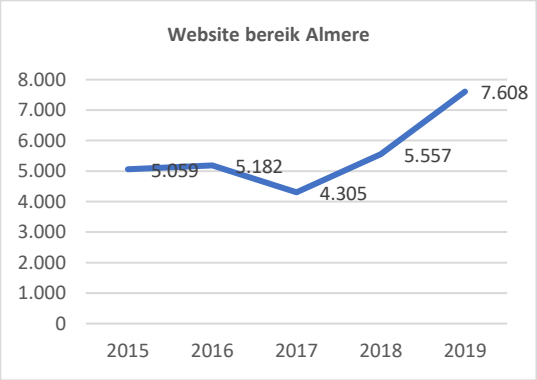

Lelystad:
Het aantal jaarlijkse bezoekers van de website bleef gelijk (3.673). Ook het aantal volgers via social media steeg: 560 volgers Twitter, 301 vrienden Facebook. Het thema dat het meest bezocht is ‘schone energie’.

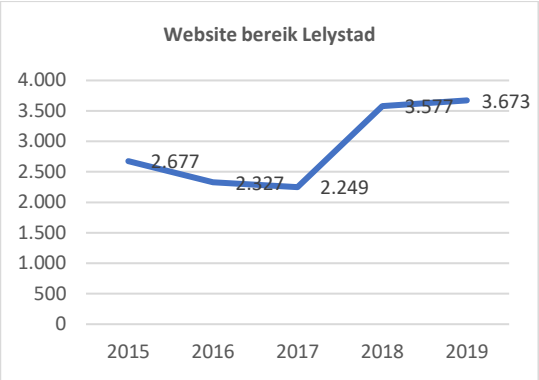

Noordoostpolder:
Het aantal jaarlijkse bezoekers van de website nam iets af (1.946) Het aantal volgers via social media steeg: 548 volgers Twitter, 63 vrienden Facebook. Het thema dat het meest bezocht is ‘wonen en leven’.

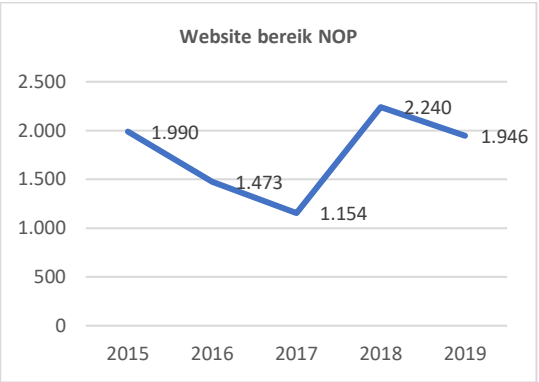

Urk:
Het aantal jaarlijkse bezoekers van de website nam toe (2.290). Het aantal volgers via social media steeg: 166 volgers Twitter, 20 vrienden Facebook. Het thema dat het meest bezocht is wonen en leven en duurzaam bouwen.

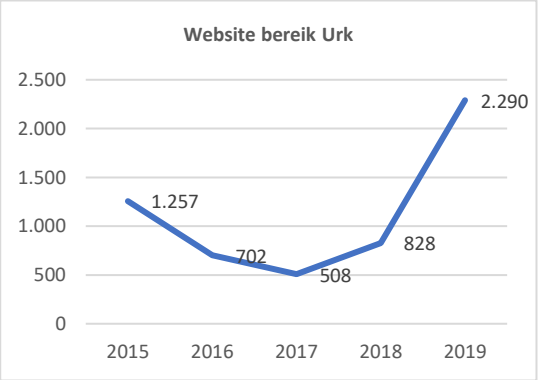

Dronten:
Sinds 2019 heeft Dronten ook een eigen lokale community. De site is nog in de opstartfase en wordt extra onder de aandacht gebracht bijvoorbeeld bij events en het energieloket Dronten. Ook wordt de sociale media geboost. Op dit moment volgen 33 mensen de sociale media kanalen van duurzaam Dronten. Het thema dat het meest bezocht is 'duurzaam ondernemen'.

Flevolandse voetafdruk: 290 keer gemeten
Via het instrument 'de Flevolandse voetafdruk' gaven we Flevolanders inzicht geven in de grootte van hun eigen 'voetafdruk' voor de thema's: energie en woning, vakantie en transport, producten en kleding, afval. Dit jaar is de Flevolands Voetafdruk meer door Flevolandse scholieren ingevuld.

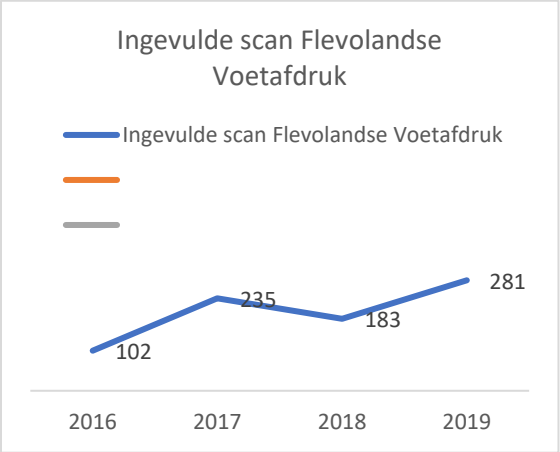

De Flevolandse Voetafdruk:

Door het meten van de Flevolandse Voetafdruk zie je hoeveel ruimte jouw leefstijl in beslag neemt. Via vragen over het verwarmen van je huis, keuze kleding, vervoerskeuze, vakantie en afval zie je gelijk hoe je als Flevolander scoort ten opzichte van de gemiddelde Nederlander. Daarnaast krijg je tips om je voetafdruk (nog) kleiner te maken.

Financiën en organisatie
Dekking voor de lokale duurzame communities en de Flevolandse voetafdruk komt uit de provinciale subsidie (214 uur) en de Nationale Postcode Loterij.

5 Reguliere taken

Natuur- en Milieufederatie Flevoland kiest voor een zakelijke, professionele bedrijfsvoering. Dit draagt bij aan de optimale invulling van het programma en de bedrijfsvoering.

De provincie vindt het belangrijk dat Natuur- en Milieufederatie Flevoland een onafhankelijke maatschappelijke organisatie is die via dialoog de provincie scherp houdt en in staat is om natuur- en milieudoelen te bereiken door haar slagkracht en netwerken. Dit doet NMFF via overleg, kennis- en informatie-uitwisseling in de rol van coördinator en verbinder. Maar ook door aan te schuiven bij overlegtafels van overheden en het actief inbrengen van groene aandachtspunten in de rol van klankbord. Zo kunnen we de provincie voorzien van interessante groene signalen vanuit de samenleving.

Het programmadeel 'reguliere taken' verantwoordt de uitvoering van het management en het structurele werk.

5.1 Management (9401)

Doel:
- Zorg dragen voor: een effectieve en efficiënte organisatie, door goed personeelsbeleid, financieel beleid, planning & control, kwaliteitszorg.

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
Opstellen en zorgdragen voor goedkeuring van werkplan, begroting, jaarrekening, bewaken van over- en onderuitputting door kwartaal- en halfjaarrapportages	160	**152**
Planmatige uitvoering van personeelsbeleid dat bijdraagt aan een optimale organisatie	200	**200**
Organisatie van vijf bestuursvergaderingen	40	**40**
Totaal	*400*	***392***

Resultaten
Het bestuur is vijf maal bijeen geweest, waarin naast de reguliere agendapunten de uitvoering van het meerjarenbeleidsplan centraal stond. Tevens is in 2019 gestart met het opstellen van een nieuw meerjarenbeleidsplan. Iedere bestuursvergadering is aandacht besteed aan een van de thema's en daarbinnen gekozen accenten. Op de ALV is de jaarrekening en jaarverslag goedgekeurd. Daarnaast is nauw overleg geweest met de De Natuur- en Milieufederaties, zodat het meerjarenbeleidsplan van de NMF's en werkplan goed aansluiten. Op medewerkersniveau is er een maandelijks gesprek met de directeur en voor het team is er maandelijks een werkoverleg.

NMFF heeft een kleine kernorganisatie met een flexibele schil. Deze schil kan meegroeien of krimpen passend bij de financiële situatie. Op deze wijze is NMFF een slagvaardige organisatie geworden (een effectieve en efficiënte organisatie) met een goed personeelsbeleid en een gedegen financieel beleid. In 2019 is afscheid genomen van een aantal medewerkers, waardoor de kernorganisatie tijdelijk iets is gekrompen. Tegelijk is de flexibele schil fors gegroeid met medewerkers, vooral ten behoeve van het Energieloket Flevoland. Het bouwen aan een nieuw team en doorontwikkelen van de kennis en competenties van (nieuwe) medewerkers stond centraal in 2019.

Begin 2019 is afscheid genomen van de financieel-administratieve medewerker die jarenlang voor de NMFF werkzaam was. Het bestuur heeft de externe inhuur van de financieel administratie gecontinueerd, omdat dit naar tevredenheid is verzorgd tijdens de langere ziekteperiode .

Tevens zijn dit jaar weer verbeteringen doorgevoerd in de opzet van planning & controlesystematiek voor de projectadministratie en verbeteringen in de kwaliteitszorg, onder meer met oog op het CBF-

keurmerk. Ook hebben medewerkers trainingen gevolgd over impactmetingen. De geleerde methodiek is geïntegreerd in de projectrapportages.

Financiën en organisatie
Deze taak wordt financieel ondersteund door de provinciale budgetsubsidie (200 uur) en de Nationale Postcode Loterij (resterende uren).

5.2 Structureel werk (9402)

Doel
- Relevante provinciale signalen en ontwikkelingen op pakken en zonodig vertalen in een reactie binnen of buiten de organisatie.
- Deelname aan provinciale overleggen.
- Stimuleren uitwisseling met Statenfracties, milieuwethouders en belangrijke stakeholders.

Activiteiten

Producten / processen	*Begrote uren*	*Gerealiseerde uren*
organiseren van uitwisseling met Statenfracties	30	**10**
Zomer- / najaarsronde bestaande uit gesprekken met bestuurders (waaronder milieuwethouders) en relevante stakeholders (o.a. LTO-Noord, Waterschap Zuiderzeeland, CAH, Windesheim, technasia, Accres/WUR, Bedrijfskringen Almere en Lelystad, OMFL/Horizon, VNO/NCW) 15 gesprekken x 2 uur	30	**30**
algemene beleidsinbreng voor zover het profiel van Natuur- en Milieufederatie Flevoland versterkend	50	**25**
Totaal	110	**65**

Resultaten
NMFF spreekt ieder jaar met relevantie milieuwethouders, het waterschap, relevante ambtenaren, met alle groene organisaties waar de NMFF mee samenwerkt, vertegenwoordigers van relevante netwerken en stakeholders (zoals Horizon, VNO-NCW, Bedrijfskringen) en onderwijsinstellingen (Windesheim, Aeres Hogeschool, en middelbaar en voortgezet onderwijs).

Relevante provinciale signalen en ontwikkelingen zijn opgepakt en onder meer vertaald in algemene beleidsinbreng voor onder meer de eigen samenwerkingsprojecten en zonodig vertaald naar de lidorganisaties en achterban.

Financiën en organisatie
Dit project is conform planning uitgevoerd en wordt financieel ondersteund vanuit de provinciale subsidie (60 uur).

Bijlage 1 Bestuur, bureau en lidorganisaties

1) Samenstelling bestuur

Bestuurslid	Functie	Datum aan- en aftreden	Lidorganisatie	Plaats
Dhr. F. Braakhuis	Voorzitter (vanaf april 2013)	april 2010 – april 2019 (3e termijn)		Almere
Mw. C. Hofkamp	Penningmeester/secretaris (vanaf april 2015)	april 2013 – april 2019 (2e termijn)		Almere
Dhr. O. Venema	Secretaris	april 2013 – april 2020 (3e termijn)		Emmeloord
Dhr. P . Cassé	Voorzitter (vanaf april 2019)	april 2019 – april 2021	Rover Lelystad	Lelystad
Dhr. S. de Jong	Penningmeester (vanaf april 2019)	april 2019 – april 2021	NBV-Oost Flevoland	Dronten
Mw. A. de Vries	Bestuurslid	april 2019 – april 2021		Almere
Dhr. W.Boers	Bestuurslid	april 2019 – april 2021	NBV-Oost Flevoland	Lelystad

2) Samenstelling bureau (per 31 december 2018)

Medewerker	Functie	In/uit dienst
V. Dam	Directeur	01-05-2006 in dienst
R. Atkins	Beleidsmedewerker	01-03-2019 uit dienst
M. Berger	Secretariaat	01-01-2019 uit dienst
S. Raj	Projectmedewerker	31-07-2017 in dienst
E. Rijssenbeek	Projectmedewerker	01-09-2019 uit dienst
B. van Berkel	Beleidsmedewerker	17-06-2019 in dienst
R. Boer	Projectmedewerker	01-09-2019 in dienst
A.Pronk	Beleidsmedewerker	01-03-2019 in dienst
E. Dalemans	Projectmedewerker	01-03-2019 in dienst
T. Hazekamp	Projectmedewerker	01-06-2019 in dienst
Y. Mayenburg	Projectmedewerker	01-02-2019 in dienst
C.Zebrowska	Projectmedewerker	01-10-2019 in dienst

3) Nevenfuncties

De directeur is als nevenfunctie secretaris bij een windpostcoderoos-coöperatie te Andijk (Noord-Holland). De bestuursleden hebben allen een verklaring ondertekend dat zij geen andere onverenigbare nevenfuncties vervullen of een onderlinge (familie)relatie hebben. In de onderstaande tabel een overzicht van de door de bestuursleden aangegeven relevante (neven)functies:

Naam	nevenfunctie
Dhr. F.L.M. Braakhuis	geen
Dhr. O. Venema	geen
Mw. C. Hofkamp	Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Stabij- en Wetterhounen Voorzitter van Dijk Nijkamp Stichting Voorzitter RvC SME
Dhr. P. Cassé	Penningmeester ROVER Lelystad Voorzitter Buurtbus Lelystad Voorzitter Bewonersvereniging Golfpark Lelystad
Dhr. S. de Jong	Voorzitter Nederlandse Bijenvereniging Oostelijk Flevoland
Dhr. W. Boers	Secretaris Bijenvereniging Oostelijk Flevoland

4) Overzicht lidorganisaties (per 31 december 2019)

In 2019 waren bij de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland 62 organisaties aangesloten:

Agrarische Natuurvereniging Akkerwaard Flevoland
De Agrarische Natuurvereniging Akkerwaard Flevoland houdt zich bezig met agrarisch natuurbeheer. In de praktijk streven de aangesloten boeren naar het realiseren van kruidenrijke akkerranden die plagen, zoals bladluis, kunnen voorkomen.

Almeerse Wind
Almeerse Wind is een lokale energiecoöperatie waarvan iedereen lid kan worden. Met deze coöperatie wordt groene stroom geproduceerd.

Almeerse Wolunie
In het Kromslootpark grazen 200 schapen. De wol van deze schapen wordt vanaf 2014 verwerkt in de Schaapskooi Vroege Vogelbos.

Belangen Park Uithof
De stichting is opgericht met als doel het bevorderen van de leefbaarheid rond het park Uithof waarbij verbetering en behoud van voor de natuur belangrijke zaken zijn. De stichting organiseert activiteiten die de sociale cohesie in het park Uithof ondersteunen.

Biotuinen
Moestuincomplex "Biotuinen" Lelystad. Gezonde, lekkere, aparte en biologische groenten en fruit uit eigen moestuin.

Bultpark Comité Lelystad
Zet zich in voor een mooi en beleefbaar Bultpark in Lelystad.

CitySenses
CitySenses wordt een nieuw park in Almere waar zintuiglijke beleving en reflectie centraal staan.

De Groene Sluis
Stichting Kringloopwinkel De Groene Sluis is een vrijwilligersorganisatie. Eén van de doelstellingen is een consistente bijdrage te leveren aan een beter milieu. De winst gaat naar goede doelen in en rond Lelystad.

De Groene Reus
Helpt particulieren en bedrijven om zelf lokaal groene energie op te wekken en te besparen. Goed voor het milieu én de portemonnee. De coöperatie is een samenwerkingsverband tussen bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de overheid.

Dierbaar Flevoland
Dierbaar Flevoland komt op voor alle dieren in Flevoland in alle leefomgevingen. Wat betreft de natuurgebieden ligt de prioriteit bij de Natura 2000 gebieden.

Dop en Erwt
Dop en Erwt wil helpen om kinderen weer contact te maken met de natuur. Hier verzorgen zij bijvoorbeeld lesmateriaal voor.

VVE Ecomeerhof
Een groep van 30 huishoudens die zijn verenigd in de CPO Ecomeerhof, met als doel de realisatie van een 30-tal 0-energiewoningen in Almere Oosterwold

St. Ekopark
De stichting Ekopark in Lelystad houdt zich op dit moment vooral bezig met het volgen van markttoelatingen en schrijft bezwaarschriften.

Ecosave Investments (voorheen De "Stichting Milieuwoning") stelt zich ten doel het ecologisch bouwen in de breedste zin van het woord onder de aandacht te brengen voor een breed publiek.

Emmeloord Opgewekt
Groene stroom, die opgewekt wordt vanuit afval. Daar is energiecoöperatie Opgewekt uit Emmeloord mee bezig.

Energiek Nagele
In november 2016 is de Coöperatieve Vereniging Energiek Nagele opgericht, die als doel heeft, haar vermogen zo duurzaam mogelijk in te zetten en de opbrengst ten goede te laten komen van het dorp.

Energie Pioniers Noordoostpolder
'Energie van de polder, voor de polder', is het uitgangspunt van energiecoöperatie EnergiePioniers.

Experiment Zelfbeheer Hoekwierde
Met Experiment Zelfbeheer Hoekwierde wordt nagegaan in welke mate bewoners zelf het onderhoud van hun leefomgeving kunnen en willen gaan verzorgen. Doel van het experiment is het optimaliseren van de sociale cohesie en het optimaliseren van de fysieke kwaliteit van de woonomgeving.

Fietsbank Lelystad
Fietsbank Lelystad geeft (gebruikte, gedoneerde) fietsen aan kinderen/jongeren van 5 tot 18 jaar die daar zelf geen geld voor hebben.

Fietsersbond Flevoland
De Fietsersbond is de grootste belangenvereniging voor fietsers in Nederland met 32.000 leden. De Fietsersbond komt op voor de belangen van fietsers.

Flevolands Agrarisch Collectief (FAC)
Het collectief is verantwoordelijk voor de uitvoering van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer in Flevoland

Flevo-Velt
VELT geeft ecologisch leven vorm in huis, tuin en daarbuiten. Met de activiteiten, publicaties en samenwerkingen dragen zij bij tot de ontwikkeling van een duurzame levensstijl.

4Fusion
4Fusion biedt een omgeving aan waar kinderen en (jong)volwassenen op een natuurlijke en actieve manier kunnen leren en groeien.

Groei & Bloei Lelystad
Organiseert voor leden en niet-leden informatieve lezingen, workshops en excursies naar binnen- en buitenland. In de zomer zijn er open tuinen avonden en in het voor- en najaar wisselen veel planten en stekjes van eigenaar tijdens de plantenruilbeurs.

Groentje Cider
Stichting Groentje is het eerste afzetplatform voor 'burgers, boeren en buitenlui' en in het bijzonder voor gewassen en natuurproducten die biodiversiteit ondersteunen.

Het Blauwe Hart
Het Blauwe Hart stelt zich ten doel samen met alle betrokkenen te komen tot een verantwoord behoud en beheer van het IJssel- meergebied, waarbij alle huidige ecologische, landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische en economische waarden behouden blijven en versterkt worden.

Het Flevo-landschap
Stichting het Flevo-landschap is sinds 1986 de particuliere natuurbeschermingsorganisatie voor de provincie Flevoland. Op deze site kunt u kennismaken met de organisatie, gebieden en activiteiten en de veelzijdige flora en fauna van Flevoland.

Het Goed
Het GOED-kringloopwarenhuizen zijn onderdeel van Het GOED BV. Met een aantal warenhuizen bestaat een franchiserelatie.

Imkers Bosweg Lelystad
De imkers zetten zich in voor verbetering van de biodiversiteit, zodat er het gehele jaar door voldoende dracht is voor wilde bijen, honingbijen vlinders en insecten.

IVN Almere
Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Dronten
Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Lelystad
Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Noordoostpolder
Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Zeewolde
Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

KNNV Lelystad
De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), ook wel 'Vereniging voor veldbiologie' genoemd, heeft als doelstellingen Natuurbeleving, Natuurstudie en Natuurbescherming.

Landschapsbeheer Flevoland
Landschapsbeheer Flevoland stimuleert en ondersteunt terreineigenaren bij de zorg voor natuur en landschap.

Milieudefensie, afd. Lelystad
Deze groep in Lelystad zet zich in voor de kwaliteit van het leefmilieu. Daarbij gaat de bijzondere aandacht naar die van de naaste omgeving.

Milieugroep Dronten
De milieugroep Dronten houdt ontwikkelingen rond milieu en natuur in de gemeente Dronten scherp in de gaten.

Milieuvriendelijk Tuinieren (VMT)
In Lelystad opgericht in 1977. Zoals de naam al zegt wordt er op het complex milieuvriendelijk getuinierd. Dit betekent tuinieren zonder chemisch – synthetische bestrijdingsmiddelen en kunstmest.

Marknesse Duurzaam
Het bewonersinitiatief Marknesse Duurzaam werkt aan een duurzame energievoorziening in Marknesse. Door met dorpsgenoten samen te werken realiseren zij kleinschalige, praktische oplossingen in het eigen dorp.

Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied
Een groep melkveehouders ten noordoosten van Lelystad die zich collectief inzetten voor agrarisch natuurbeheer en recreatie.

Nederlandse Bijenhouders Vereniging (NBV) Oostelijk Flevoland
Het doel van de vereniging is het bevorderen van de bijenhouderij in de breedste zin van het woord, zoals de promotie van de bijenhouderij, het verbeteren van de dracht (voedselplanten voor honingbijen en andere bestuivende insecten) en ondersteuning bieden aan imkers.

De Nieuwe Molenaars
De burgerwindcoöperatie van Windpark Zeewolde. Een groep betrokken burgers uit de kernen van Zeewolde en Almere, die net buiten het ontwikkelgebied van Windpark Zeewolde wonen.

Parkbehoud Almere
Stichting Parkbehoud Almere zet zich in voor het behoud en de bescherming van – in eerste instantie – het Koningin Beatrixpark te Almere.

Participatie Wisentbos Dronten
Het Wisentbos en het Lage Vaartbos te Dronten ontwikkelen tot één dorpsbos met een recreatief natuurlijk gebruik.

Pioniers van de Toekomst
Stichting Pioniers van de Toekomst wil een duurzame samenleving in de Noordoostpolder bevorderen. Dit doen zij met 'De Pioniersbrigade', een groep vrijwilligers die de beweging draagt. Per thema sluiten andere geïnteresseerde vrijwilligers zich aan.

Repair Café Biddinghuizen
Weggooien? Mooi niet! Repair Café Biddinghuizen repareert goederen samen met de eigenaar.

Repair Café Lelystad
Repair Café Lelystad heeft als doel jongeren/ouderen er bij stil te laten staan dat de meeste goederen te repareren zijn. Met een technisch team voor het repareren van kleine apparaten of een goed technisch advies.

Roggebotstaete
Roggebotstaete is een ecologisch landgoed aan het Vossemeer tussen Kampen en Dronten. Het terrein is 52 hectare groot en vrij toegankelijk. Roggebotstaete heeft een rijke natuur en is onderdeel van de oudste cultuurbossen van Flevoland.

ROVER
Vereniging ROVER (Reizigers Openbaar Vervoer) is een onafhankelijke reizigersvereniging. ROVER zet zich in voor de belangen van de reizigers van bus, trein, tram, metro en andere vormen van openbaar vervoer.

Sportvisserij MidWest Nederland
Sportvisserij MidWest Nederland is een overkoepelende hengelsportfederatie van 110 hengelsportverenigingen, waarbij bijna 119.000 sportvissers zijn aangesloten.

Streekvereniging Rondom het Greppelveld
De bloeiende akkerranden van het agrarisch gebied Rondom Het Greppelveld bieden ruimte voor boerenlandvogels én mensen! Om dit mogelijk te maken hebben agrarische ondernemers de Agrarische Natuurvereniging (ANV) Rondom Het Greppelveld opgericht.

StEM Zeewolde
Stem Zeewolde ondersteunt burgerinitiatieven en brengt deze onder de aandacht van de politiek.

St. 5000stappen.nl
Iedere stap die u zet naar een gezondere leefstijl telt, of u nu wilt afvallen, lekkerder in uw vel wilt zitten of uw diabetes beter onder controle wilt krijgen, bewegen helpt!

Urban Greeners
Een collectief van jonge makers en doeners in Almere. Jaarlijks op weg naar het jaar 2022 groeien zij met jonge ondernemers met zes tot tien projecten per jaar en bouwen mee aan Floriade Almere.

Vogel- en Natuurwacht Flevoland
De Stichting Vogel- en Natuurwacht Flevoland is opgericht in 1984 met als doelstelling de vogels in Flevoland, en daarmee ook alle natuurgebieden waarin ze voorkomen, te bestuderen en te beschermen.

Volkstuin Overleg Lelystad
Lelystad telt acht volkstuincomplexen met in totaal ongeveer 750 leden. eind 2013 is besloten dat alle 8 verenigingen zich niet alleen individueel maar óók gezamenlijk willen presenteren. Hieruit ontstond het Volkstuin Overleg Lelystad (VOL).

Wereldwinkel Lelystad
De Wereldwinkel stelt zich tot doel om 'eerlijke handel' (Fair Trade) te bevorderen, zodat producenten in ontwikkelingslanden meer kans maken op een menswaardig bestaan.

Werkgroep Fairtrade Lelystad
De werkgroep vloeit voort uit een breed gesteunde motie in de gemeenteraad van Lelystad die opriep om Lelystad Fairtrade gemeente te maken.

Wijnbouw Lelystad
De stichting heeft als doel het initiëren, stimuleren, beheren en continueren van een biologisch, voornamelijk op wijnbouw gericht, proef- en voorbeeldbedrijf in noordelijk Lelystad, en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Cooperatie De Zaderij
Wil met de coöperatie en Stichting Zaad de zaadteelt weer in eigen boeren hand nemen.

Zeenergie
Samen met haar leden zet Zeenergie zich ervoor in om duurzaam opgewekte energie tegen een zo laag mogelijke prijs van de producent bij haar leden te krijgen.

Zeewolde Zon
Een coöperatieve vereniging die zich als doel stelt om lokaal opgewekte duurzame energie beschikbaar te maken voor alle Zeewoldenaren, ondermeer via zonnestroom.

Bijlage 2.a Afspraken met provincie over inzet provinciale subsidie

Het NMFF-werkplan geeft aan op welke manier de federatie wil bijdragen aan de uitvoering en kwaliteit van het provinciale beleid. Het provinciale bestuur geeft richting aan de uitvoering van het Omgevingsplan en het huidige collegeakkoord (het Hoofdlijnenakkoord). Daarmee is de koers uitgezet hoe Flevoland zich verder gaat ontwikkelen. Natuur- en Milieufederatie Flevoland wil daar aan bijdragen door een heldere inzet te geven op natuur en milieu, op een kosteneffectieve wijze.

Dit doet Natuur- en Milieufederatie Flevoland vanuit een zelfstandige positie, maar waarbij ze wel uitdrukkelijk zoekt naar de samenwerking met de provincie en anderen om te komen tot een duurzaam Flevoland met een vitale natuur en een gezond milieu voor Flevolanders.

Wij benadrukken hierbij het citaat van de provincie zoals opgenomen in de ambtelijke notitie ‘ kader subsidie Natuur- en Milieufederatie Flevoland’ (provincie Flevoland, 20 juni 2009): *“Het algemene uitgangspunt blijft dat de provincie streeft naar sterke, zelfstandige en onafhankelijke maatschappelijke organisaties op het gebied van natuur en milieu (educatie) in Flevoland, die door middel van dialoog de provincie scherp houden en in staat zijn om in het maatschappelijke veld door hun slagkracht en netwerken milieudoelen te bereiken in de provincie.”*

Imago en positie hangen nauw samen met de rollen die we in Flevoland willen vervullen. Die rollen volgen rechtstreeks uit de taken die de Federatie zichzelf stelt en die voor buitenstaanders helder en vanzelfsprekend moeten zijn. In overleg met de provincie en onze lidorganisaties zijn de volgende rollen bepaald:

- Coördinator en verbinder (koepelfunctie)
  We stimuleren de informatie-uitwisseling tussen natuur- en milieuorganisaties en coördineren hierbij de inzet in de provincie Flevoland.
- Meedenker (klankbordfunctie)
  We zijn een gesprekspartner bij beleidsvoorbereiding en –uitvoering van overheden, zoals provincie en gemeenten. We sluiten, daarbij soms verrassende, coalities met andere spelers in het werkveld.
- Signaleerder (signaleringsfunctie)
  Samen met de aangesloten natuur- en milieuorganisaties volgt de federatie het beleid van overheden voor de thema’s natuur, milieu, klimaat en duurzaamheid.

Invulling van onze rollen:

Onze inbreng is op basis van kennis, een provinciaal en landelijk netwerk, en op basis van een omgevingsanalyse (zoals de sentimenten van burgers).

Door het ontwikkelen en nemen van initiatieven blijft NMFF aan het voorfront van ontwikkelingen en kan ze haar functies professioneel vervullen.

We zoeken daarbij actief naar verbinding met agenda’s van anderen. Samenwerking en afstemming met andere organisaties binnen en buiten Flevoland zijn belangrijk om als natuur- en milieubeweging in Flevoland effectief te kunnen opereren.

De rollen zijn door de provincie in het gesprek van 20 juni 2009 als volgt verder gedefinieerd:

A. Koepelfunctie
NMFF zorgt voor kennis en informatie uitwisseling tussen natuur- en milieuorganisaties onderling en met de provincie (coördinator/ verbinder).

Activiteiten die daarbij passen:

- Themaoverleg met de andere Natuur- en Milieufederaties,
- Overleg met andere natuur- en milieuorganisaties,
- Ondersteuning lidorganisaties en burgers,
- Overleg met provincie in ambtelijk en bestuurlijk overleg.

B. Klankbordfunctie
NMFF is gesprekspartner van de provincie en gemeenten bij het in uitvoering krijgen en realisatie van beleid. NMFF zit aan tafel bij uitvoeringsprogramma's en –projecten van provincie en gemeenten. Inbreng van NMFF is op basis van landelijke netwerk (kennis) én op basis van omgevingsanalyse: wat zijn de sentimenten bij de burgers van Flevoland.

Activiteiten die daarbij passen:

- Organiseren van stakeholderoverleg (omgevingsanalyse),
- Algemene beleidsinbreng bij provincie en gemeenten,
- Inbreng in (advies)commissies, comités en platforms,
- Deelnemen aan overleggen plan- en projectgroepen op de speerpunten van de provincie (geluiden van buiten naar binnen brengen en coalitievorming).

C. Signaleringsfunctie
NMFF is kritisch volger van Provinciale Staten. De provincie ontwikkelt visie en actieprogramma's en is designer van het proces. NMFF vervult daarbinnen haar functie(s). Door het ontwikkelen en nemen van initiatieven blijft NMFF aan het voorfront van ontwikkelingen staan en kan ze haar functies professioneel vervullen.

- Contacten met provinciale statenleden, gemeenteraadsleden en relevante stakeholders

D. Overig

- Managementtaken,
- Communicatie (website, nieuwsbrief, jaarverslag, persberichten, etc),
- Acquisitie.

In het jaarverslag is de uitvoering van bovenstaande taken verantwoord onder de thema's:

- Thema Duurzaam Samenwerken, Samen Sterk
- Thema Ruimtelijke Kwaliteit
- Thema Klimaat en Energie
- Reguliere taken (o.a. management)

Bijlage 2 .b Gezamenlijk afsprakenkader NMF Flevoland en IVN Flevoland

De provincie heeft NMFF en IVN Flevoland in 2014 gevraagd het door de provincie geformuleerde kader verder uit te werken in een gezamenlijk bondig document (een afsprakenkader). De provincie verwachtte hierin een nadere duiding van de bijdrage van de organisaties aan de provinciale duurzaamheidsambities.

Kader provinciale subsidiering IVN Consulentschap Flevoland en Natuur en Milieufederatie Flevoland

Als eerste duiding van de bijdrage van de organisaties aan de provinciale doelstellingen is er gekeken naar de missie en visie van beide organisaties en het Manifest Groen en Duurzaam Flevoland. Uit deze missies en visies is een voorzet gedaan voor de bijdrage die verwacht wordt van beide organisaties. De bijdrage is als volgt geformuleerd:

> ‘de Natuur- en Milieufederatie Flevoland en het IVN Consulentschap Flevoland werken mee aan realisatie van een Duurzaam Flevoland met een vitale natuur, gezond milieu, duurzame energiehuishouding en een actieve betrokken samenleving’.
>
> Meer specifiek vraagt de provincie beide organisaties de ingezetenen van Flevoland te activeren (ook bewust te maken) en te ondersteunen bij duurzaam handelen.

Basis voor subsidie

De reden om het IVN en de NMFF in hun activiteiten te ondersteunen is dat zij dichterbij en in een andere positie naar burgers en andere organisaties en netwerken opereren en uitvoeringsgericht zijn. Met name daarin zit duidelijk de toegevoegde waarde van deze organisaties. De provincie ziet graag dat beide organisaties in de toekomst meer met elkaar gaan samenwerken op basis van respect voor elkaars achtergrond. De organisaties kunnen elkaar met de eigen kwaliteiten, ons inziens, goed aanvullen omdat zij beiden sterk zijn in het ondersteunen van netwerken en het delen van kennis mbt natuur en milieu/duurzaamheid vanuit de CEPA gedachte (Communication, Education, Participation and Awareness). Er liggen kansen om elkaar te versterken, minder kwetsbaar te zijn en efficiency te boeken.

Thema’s en doelgroepen organisaties

Qua doelgroep richt de NMFF zich met name op overheden, regionale en lokale (lld)organisatles, lokale burgerinitiatieven, vrijwilligers, ondernemers/ bedrijven, recreatie-bedrijven, lokale, regionale en bovenregionale samenwerkingsverbanden en (groepen van) burgers. Qua inhoud richt zij zich vooral op de thema's ruimtelijke kwaliteit en klimaat en energie. Hieronder vallen de subthema’s: natuur, duurzame recreatie, ruimte (o.a. duurzame gebiedsontwikkeling), water, klimaat, duurzame energie, duurzaam bouwen en wonen en mobiliteit.
Daarnaast heeft de NMFF de specifieke opdracht om subsidiegelden in te zetten voor haar koepel-, klankbord en signaleringsfunctie. Verder is aangegeven dat de provincie een bijdrage verwacht van de NMFF voor maatschappelijk draagvlak voor onze ambities op het gebied van de energietransitie.

IVN Flevoland richt zich op de doegroepen jeugd&jongeren (onderwijs, kinderopvang en buitenschoolse activiteiten), (groot)ouders, vrijwilligers, burgers en (recreatie)ondernemers. IVN verbindt natuur met maatschappelijke actuele thema's. Thema’s die centraal staan zijn duurzaam voedsel, duurzame recreatie, water en sociale cohesie.

Thema’s provincie

Genoemde thema’s van de organisaties sluiten aan bij provinciaal beleid. Met name duurzaamheid, klimaat en energie, natuur en water zijn belangrijke thema’s voor de provincie. Flevoland is een duurzame provincie en daardoor groeien werkgelegenheid, investeringsbereidheid en concurrentiekracht van de economie.

Provinciale beleidsdoelen zijn:

- Behoud van de koploperspositie op het gebied van duurzame ontwikkelingen, met name op het gebied van energie en klimaat;
- Flevoland is energieneutraal (exclusief vervoer) 80% in 2015 en 100% in 2020;
- Een goede en robuuste natuur die toegankelijk en betaalbaar is;
- Bescherming van de kwaliteit van de Flevolandse leefomgeving (milieu).

Beide organisaties dragen op verschillende wijze bij aan deze beleidsdoelstellingen. Van de organisaties wordt verwacht dat zij zorgen voor een goede kennisinfrastructuur, diverse actieve netwerken op de provinciale thema's onderhouden en activiteiten hierop organiseren.
De provincie verwacht dat er in een jaarlijks vooroverleg over subsidieverlening gesproken wordt over accentverschillen binnen de genoemde thema's (de focus van provinciaal beleid kan per jaar verschillen).

Bijlage 3 Verantwoordingsverklaring voor CBF

De bestuursleden van de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen de instelling dient de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk te zijn gescheiden van het 'besturen' dan wel van de 'uitvoering'."

2. De instelling dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.

3. De instelling streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

In een door het bestuur vastgestelde verantwoordingsverklaring is beschreven op welke manier de milieufederatie invulling geeft aan deze principes.

Bij de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland (NMFF) is de uitvoering van het beleid gescheiden van de functie 'toezicht houden'. De wijze waarop deze scheiding plaatsvindt is vastgelegd in het *Handboek Natuur- en Milieufederatie Flevoland (*geactualiseerd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 15 oktober 2009). Het bevestigt de hierboven onderschreven functiescheiding, zoals die al was vastgelegd in diverse voorgaande besluiten en zoals die ook in voorgaande jaren is toegepast.

Over de taakverdeling tussen directie (uitvoering) en bestuur (toezichthouder) zijn afspraken vastgelegd in het *directiestatuut* (geactualiseerd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 8 maart 2012).

Over de taakverdeling binnen het bestuur (toezichthouder) zijn afspraken vastgelegd in het *Handboek Natuur- en Milieufederatie Flevoland (*geactualiseerd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 15 oktober 2009). Bij wijziging van de bestuurssamenstelling kan de taakverdeling bij bestuursbesluit worden gewijzigd op basis van de deskundigheden van de afzonderlijke bestuursleden.

Voor een optimale samenstelling van het bestuur werkt de NMFF met profielschetsen voor de functies voorzitter, penningmeester en secretaris en algemeen bestuurslid. Deze profielschetsen zijn toegevoegd per 13 april 2010 aan het *Handboek Natuur- en Milieufederatie Flevoland.* Het functioneren van de bestuursleden wordt eenmaal per jaar geëvalueerd in een bestuursvergadering. Dit is de laatste bestuursvergadering van elk jaar.

De directie stelt jaarlijks een werkplan met begroting op, waarin onder meer de gewenste resultaten, begrote kosten en beoogde financiering per project zijn vastgelegd. Het bestuur toetst dit werkplan met begroting en stelt het vast.

Over de voortgang van het werkplan en de afzonderlijke projecten wordt conform de daarover gemaakte afspraken aan de partners en subsidieverstrekkers gerapporteerd. De directeur stelt een jaarrekening op conform de Richtlijn 650 Fondswervende instellingen. De accountant controleert deze en voorziet de jaarrekening van een goedkeurende accountantsverklaring. De accountant rapporteert aan het bestuur over de jaarlijkse accountantscontrole. Het bestuur toetst de jaarrekening en stelt deze vast.

De directie stelt jaarlijks een jaarverslag op dat overeenstemt met de jaarrekening. In het jaarverslag worden per project vastgelegd: de behaalde resultaten, de gerealiseerde producten, de gerealiseerde uren en kosten. Het jaarverslag bevat ook per project informatie over gerealiseerde financiering; d.w.z. subsidies en overige bijdragen. De inhoudelijke verslaglegging wordt samengevat in een populair jaarverslag (de Successenkrant), dat door geïnteresseerden kan worden opgevraagd of via de website www.nmfflevoland.nl is te downloaden.

Bij het opstellen van het jaarverslag wordt de werkwijze van de organisatie geëvalueerd en afspraken gemaakt over mogelijke verbeteringen van de aanpak in de toekomst.

Het bestuur en de Algemene Ledenvergadering stelt het jaarverslag vast.

Streven naar optimale relaties met belanghebbenden
In het werkplan wordt tevens vastgelegd op welke manier de milieufederatie de communicatie met haar belanghebbenden wil verbeteren. De milieufederatie zal zich blijven richten op beleidsbeïnvloeding via bestuurders en bedrijfsleven, maar wil zich daarnaast meer richten op een goede en efficiënte informatievoorziening aan een breed publiek; d.w.z. alle in natuur, milieu en landschap geïnteresseerde mensen.

De milieufederatie ondersteunt mensen, die zich willen informeren over en/of actief willen inzetten voor verbetering van hun eigen leefomgeving. NMFF vervult de functie van vraagbaak, aanspreekpunt en coördinator. NMFF beschikt over een breed netwerk aan contacten, die bij deze ondersteuning van dienst kunnen zijn.
Gerelateerd aan de doelstelling van de NMFF zijn belanghebbenden:
1. plaatselijke groepen en individuen, die zich inzetten voor natuur, milieu en landschap in Flevoland
2. beleidsmakers en beslissers in openbaar bestuur en bedrijfsleven, die invloed uitoefenen op het terrein van natuur, milieu en landschap in Flevoland
3. samenwerkingspartners [bijvoorbeeld IVN, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschapsbeheer, Het Flevo-Landschap; de lidorganisaties en andere organisaties die opkomen voor de belangen van natuur, milieu en landschap in Flevoland]
4. geïnteresseerden in natuur, milieu en landschap in Flevoland

De informatievoorziening is erop gericht om de effectiviteit van de activiteiten van Natuur- en Milieufederatie Flevoland te vergroten. Voorbeelden in 2019 van de uitvoering van de publieksgerichte communicatiestrategie zijn:
- digitale nieuwsbrieven (2-wekelijks)– NMF Flevoland, 6 lokale duurzame communities.
- permanent overzicht van het totale 'groene' nieuws en activiteiten in Flevoland voor een breder publiek op www.nmfflevoland.nl , 6 lokale duurzame communities, www.mooiflevoland.nl,
- ondersteuning duurzame initiatieven: voor energiebesparing en duurzame energie-opwek (Enegrgieloket en Servicepunt Lokale Energie Initiatieven -SELF)
- sociale mediakanalen voor NMF Flevoland, Energieloket Flevoland, MooiFLevoland en de 6 lokale duurzame communities (facebook, twitter)

Een ieder is vrij om inbreng te leveren en te reageren op onze activiteiten en het te voeren of gevoerde strategische en inhoudelijke beleid. Dat kan op verschillende manieren, maar onze website is daarvoor een goed platform. Meningen, opvattingen of reacties worden zeer op prijs gesteld en worden in de reguliere werkprocessen van beleidsvorming en uitvoering meegenomen.
Tot slot bestaat er voor belanghebbenden de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij de milieufederatie, als zij het bijvoorbeeld niet eens zijn met de uitvoering van activiteiten of constateren dat er sprake is van inconsistentie van beleid. Voor een correcte verwerking van de klachten is in 2005 de *Klachtenprocedure Natuur en Milieufederatie Flevoland* vastgesteld en opgenomen in het *Handboek Natuur en Milieufederatie Flevoland.*

Bezoldiging en vergoedingenbeleid
De milieufederatie kent een arbeidsvoorwaardenbeleid dat zoveel mogelijk gerelateerd is aan het arbeidsvoorwaardenbeleid van de CAO-Welzijn. De bestuursleden ontvangen geen bezoldiging en ontvangen alleen een beperkte vergoeding voor gemaakte onkosten (op basis van declaraties).

Vrijwilligersbeleid Natuur en Milieufederatie Flevoland
Sinds het bestaan van de milieufederatie zijn er altijd personen geweest, die zich belangeloos hebben ingezet voor de organisatie, vooral door middel van advisering over inhoudelijke en organisatorische zaken. NMFF waardeert de inzet en betrokkenheid van de vrijwilligers. Hun inzet is van groot belang voor onze doelstellingen.

De milieufederatie kent verschillende soorten vrijwilligers.
- Achterban

De leden van de actieve achterban bestaan uit leden van aangesloten organisaties en andere natuur- en milieugroepen in Flevoland en personen die zich individueel betrokken weten bij het werk van de milieufederatie. De milieufederatie ziet het als één van haar belangrijkste taken om deze vrijwilligers actief te ondersteunen. Zij doet dit door middel van het verstrekken van informatie, advisering, het

organiseren van activiteiten en het verstrekken van voorlichtingsmateriaal.

- Incidentele vrijwilligers en onbezoldigde medewerkers

Op de verschillende werkterreinen van de milieufederatie zijn medewerkers actief (geweest) die hun werk onbezoldigd verrichten. Ook de bestuursleden van NMFF worden tot deze categorie gerekend. NMFF vergoedt eventuele onkosten, die deze vrijwilligers maken voor het uitvoeren van hun werk ten behoeve van de organisatie. Voor de vrijwilligers die het werk vanuit ons kantoor verrichten is de aansprakelijkheidsverzekering van de organisatie van toepassing.

NMFF stelt zich ten doel de betrokkenheid van vrijwilligers in stand te houden en uit te breiden naar een zo groot mogelijke groep mensen. Het in stand houden en vergroten van de betrokkenheid wordt door de milieufederatie gedaan:

- met inachtneming van het door het bestuur vastgestelde beleid en
- op voorwaarde dat de betrokkenheid van de vrijwilligers de onafhankelijke positie van NMFF niet belemmert.

Bijlage 4 Impactmeting van NMFF 2019: Fact & Figures

Bijlage 5 **Jaarrekening 2019**

Bijlag 6 **Begroting 2020**